

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1888. Första Kammaren. N:o 27.

Fredagen den 20 April.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Fortsattes föredragningen af bevillningsutskottets betänkande n:o 8, angående ännu oafgjorda delar af tullbevillningen.

54—56 punkterna.

Biföllos.

57 punkten.

Herr af Burén: Då denna tullsats efter mitt förmenande är den allra viktigaste, hvaröfver Riksdagen har att besluta, och då jag har reserverat mig för att få en krona högre tull, än den utskottet har föreslagit, så ber jag att få angifva de skäl, som föranlett mig dertill. Utom de skäl, som min reservation omnämner, nemligen: att en tullsats af 2 kronor 50 öre per hundra kilogram icke kan i någon nämnvärd mån hindra importen af utländskt jern, hvilket bevisas deraf, att utlänningarne fritt leverera här i vårt land jern i stänger och knippor till ett pris, lägre än 9 kronor per 100 kilogram, och att sådant jern icke kan hos oss tillverkas, med något skogsvärde för kol, under 13 kronor 50 öre; att, det oaktadt, kolpriset under nuvarande förhållanden icke motsvarar arbetskostnaden, hvarigenom kolsäljare, som utgöras till största delen af mindre hemmansegare, icke kunna få något betaldt för den skog, de använda till kolning; att den af utskottet föreslagna och nu af Riksdagen antagna tullen på smältstycken, 2 kronor för 100 kilogram, icke står i någon rimlig proportion till den af utskottet nu föreslagna tullsatsen å stångjern, 2 kronor 50 öre; att vi hafva en import af 50—60 millioner kilogram jern till värde af 8—9 millioner, hvilket arbetskaptal med en verksam tull kunde bevaras för den inhemska marknaden.

Utom alla dessa skäl finnas två stora kardinalskäl, som jag beder få framhålla. Det ena är, att den svenska jernhandteringen, der den ej står i förening med sågverksrörelse, nu arbetar med förlust. Under de senare åren har det synbarligen gått utför med jernhandteringsens idkare, trots otroliga ansträngningar, och under

*Tull å valsade
och smidda
jernstänger
m. m.*

*Tull å valsade
och smidda
jernstänger
m. m.
(Forts.)*

de två sista åren med en förfärande fart. Det talet, att bruksegarne vore de solidaste, kunde förr vara riktigt, men det talet innebär numera icke någon sanning, och det är alldeles klart, att när man tager ur en kassa utan att lägga något dit igen, måste den förr eller senare blifva tömd. När jag frågar våra motståndare, huru vi skola bete oss mot den utländska konkurrensen, som håller på att förqväfva vår jern tillverkning och dess afsättning inom eget land, så svara de: lägg ned din handtering och bry dig icke vidare om ett sådant lönlöst arbete. Detta är lättare sagdt än gjordt. *Att slopa alla dessa dyrbara verkstäder, hvaraf tusenden hafva sin utkomst, att afskeda en talrik, sträfsam befolkning, som blifvit till detta hårda arbete invand och svärligen kan användas till något annat arbete, att öfvergifva det yrke, som man själf från barndomen växt in uti och som man älskar högre än allt annat, detta är icke någon lätt sak.* Det betryck, som nu råder, har gifvit sig uttryck i en mängd skrivelser, som jag haft äran få mottaga från de svenska jernverken, nemligen: från Ljusneverken, egare Kempe; Söderfors, Elfkarleö och Harnäs, P. G. Tamm; Axmars bruk, C. L. Schinckel; Robertsfors, G. O. Tundahl; Hallstahammar, L. W. Larsson; Molnebo bruk, J. Vanjura; Sörfors, R. M. Wallerstedt; Ströms bruk, R. Frisk; Galtströms bruk, E. Svedberg; Gravendal, Knut Falk; Ludvika, Carl Edv. Roth; Frötuna, Jac. Fischer; Nissafors, Sal. Löwenskjöld; Fernaverken, C. F. von Herrmansson; Storfors, J. Herlenius; Valåsen, C. J. Yngström; De Geersfors, O. J. Andersson; Godegårds bruk, C. Grill; Schisshyttan, P. M. Wetterqvist; Ränneshyttan, G. Öhman. Dessa skrivelser äro under-tecknade af mer än 1,000 personer. I sammanhang härmed vill jag nämna, att till bevillningsutskottets ordförande hafva skrivelser ingått med begäran om samma tullsats, som jag nu yrkat, nemligen: från Gryts bruk, friherre Hamilton; Bofors-Gullspång, C. Danielsson; Svartå bruk, Leijonhjelm; Hasselfors, Fab. De Geer; Laxå bruk, Carl Carlsson Lindberg; Skyllberg, A. W. Molin; Aspa bruk, Robson; Strömsnäs jernverk, Schillberg. De först nämnda skrivelserna finnas här i min pulpet, om herrarne deraf vilja taga del, och alla de undertecknande instämna på det lifligaste i min reservation och bedja eder, mine herrar, att med edra röster understödja densamma.

Det andra hufvudskalet är, att alla näringar äro mer eller mindre beroende af den svenska jernhandteringen, enär de vid jernverken hafva god och stor afsättning, i synnerhet för jordbrukets alster.

För att bevisa detta, ber jag att få framhålla, att, enligt statistiska uppgifter år 1886, finnas inom vårt land 959 bearbetade grufvor, 164 masugnar, 217 stångjernsverk, 35 stålverk och 139 jern- och stålmanufakturverk med en arbetsstyrka af tillsammans 30,000 personer*). Dessa smeder äro vanligen familjefäder och hafva stora familjer. Om jag beräknar, att dessa innehålla i medeltal 5 medlemmar, så skulle det utgöra en personal af 150,000

*) Enligt af mig verkställd beräkning efter mantalslängder m. m. uppgår den vid de svenska jernbruken engagerade arbetsstyrkan till omkring 100,000 personer.

personer, och enligt hvad våra motståndare upplyst oss om, så åtgår det för hvarje person 1 tunna spanmål årligen, och skulle således dessa konsumera icke mindre än 150,000 tunnor spanmål förutom tusentals pund kött och fläsk samt smör, ost och mjölk. Vidare finnes det icke någon handtering, som behöfver så mycken död arbetskraft, maskiner och dylikt, och slutligen är detta den handtering, som förbrukar de mesta träkolen och annat bränsle från våra skogar och sågverk. Såsom bevis på, huru stora kvantiteter sådant årligen förbrukas, vill jag exempelvis nämna, att vid ett till mitt hem närbeläget bruk användas, för tillverkning af 100,000 centner tackjern, 150,000 tunnor träkol och för tillverkning af 100,000 centner smältstycken 100,000 tunnor kol, summa 250,000 tunnor träkol. Dessutom användas för tillverkning af 100,000 centner stångjern omkring 600,000 kubikfot annat bränsle, allt vid ett och samma jernbruk hvarje år. Man skulle här kunna förebrå mig, att jag talar om jernhandteringen i sin helhet, men det beror derpå, att alla olika tillverkningar och förädlingar af jern betinga och komplettera hvarandra, och att stångjernet utgör hufvudgruppen eller storindustrien inom jernhandteringen*). Priset på stångjern inverkar i hög grad på priset på tackjernet och på priset på de förädlade jernprodukterna. Det är därför herrarne böra besinna, hvilken vigt det ligger på att verksamt skydda denna industri, emedan deraf har tackjernstillverkningen en icke obetydlig fördel och skulle på så sätt kunna få någon ersättning för den låga tullsats af 80 öre, som i går bestämdes, och hvilken tullsats icke kunde sättas högre till följd af den olyckliga franska handelstraktaten.

Slutligen vill jag påpeka, att inom nordligaste delen af vårt land pågår en högst olycksbringande export af svensk malm. Denna svenska malm exporteras till England, och således kommer man att i England tillverka *svenskt* jern af *svenska* malmer. För min del anser jag denna malmexport vara en stor fara för vår jernhandtering i allmänhet och särskildt för vår jernexport, och därför är det så mycket viktigare att söka bevara den inhemska marknaden för vår egen del. Dertill kommer, att importen af jern och jernvaror stigit i en oroväckande grad, så att då t. ex. under femårsperioden 1871—1875 exporten ökats med endast 5 procent från föregående femårsperiod, så har importen af samma slags jerneffekter under samma tidrymd ökats med icke mindre än 345 procent.

Med anledning häraf vågar jag, herr grefve och talman, yrka bifall till min reservation och beder alla, som ömma för denna ländets andra modcrnärning, med sina röster understödja mig.

*) Enligt kommerskollegii berättelser för år 1886 utgjordes tillverkningen i landet i rundt tal af:

Tackjern	10,400,000 centner à 2 kronor	20,800,000 kronor.
Stångjern	5,600,000 » » 5 »	28,000,000 »
Stål	1,800,000 » » 5 »	9,000,000 »
Jern och stål manufaktur	1,000,000 » » 7: 50	7,500,000 »

*Tull å valsade
och smidda
jernstänger
m. m.
(Forts.)*

*Tull a valsade
och smidda
jernstänger
m. m.
(Forts.)*

Herr Gahn: Jag är icke så förmäten att jag tror, att de ord jag kommer att uttala i någon mån kunna rubba den öfverenskommelse, som synes vara träffad, att genomdrifva bevilningsutskottets betänkande i alla dess delar, men då nu så är förhållandet, att vi måste underkasta oss detta nya tullsystem, hvars grundtanke är en inbördes beskattning de olika näringarna emellan, och att der ena för att få tullskydd skall betala till den andra, så tror jag, att utskottet hade bort något fullständigare, än det i denna punkt har gjort, följa den princip, som det på sidan 172 uttalar, att hvarje vara borde åsättas tull något så när i förhållande till värdet af det arbete, som derpå nedlagts. Då jag nu ser, hvilka tullsats som äro åsatta under rubriken jern, så finner jag, att denna innefattar de båda rubrikerna jern och stål, med samma tullsats för båda. Det torde vara ingen af herrarne obekant, att här ifrågavarande artiklar af jern och stål i marknaden betinga högst betydligt olika pris, beroende af olika kostnader vid deras tillverkning. Så t. ex. tillverkas här i landet ett stål, som har värde af ända till 100 kronor för de finaste sorterna och i medeltal cirka 70 kronor för 100 kilogram. Jernet åter har i närvarande stund ett medelvärde af 12—13 kronor för 100 kilogram, och billigare stålsorter åtskilliga emellan dessa siffror ligande värden. Den föreslagna lika tullsatsen på dessa varor utgör i det ena fallet, nemligen för jern, omkring 20 procent, men för det bästa stålet endast mellan 2—3 procent af varans värde. Jag tror således, att det är alldeles origtigt, att nu, då tull skall åsättas dessa varor, bibehålla den gamla gemensamma rubriken "jern och stål" i tulltaxan. Fordom hade detta föga betydelse, dels emedan det då icke fans någon nämnvärd tillverkning af finaste stål inom landet, och dels emedan så väl jern som stål under en lång tid varit tullfria, men nu mera hafva de svenska jernbruken börjat att allt mer öfvergå till tillverkning af den förädlade varan stål, för hvilken fabrikation vi hafva särdeles lämpliga råvaror och der träkolen hafva större betydelse än vid tillverkningen af vanligt jern. Endast på detta sätt kan man få något så när betaldt för malm och träkol. Jag tror således, att det vore alldeles nödvändigt, om man vill gifva bergsbruket någon ersättning för de dyrare produktionskostnader, som det ovederläggligen blifvit underkastadt genom tullarne på lifsmedel, att skilja på dessa rubriker. För min del kan jag icke se något annat sätt än att för dessa varor tillämpa förtullning ad valorem, och detta låter sig ganska väl göra i afseende på dessa lika väl som för andra, der betydligt skiljaktiga värden förekomma inom samma varugrupp. Det blefve för svårt att i tullen särskilja de olika kvaliteterna. Att skilja mellan jern och stål kan man väl göra, men att skilja mellan de olika stålqualiteterna blefve nästan omöjligt.

Jag vill icke nu göra något yrkande, men jag har velat framhålla, att det vid en blifvande bearbetning af tulltaxan blir nödvändigt att göra en sådan förändring.

Herr Lundeberg: Då äfven jag från åtskilliga jernverk inom landet, från egare, tjänstemän och arbetare, har mottagit framställningar i samma syfte, som det nyss utaf herr af Burén angifna, anser jag, i synnerhet efter de uttalanden, som i går här gjordes, det vara min skyldighet att låta dem komma till kammarens kännedom, och det så mycket mer, som jag anser de utaf herr af Burén i hans reservation framlagda skälen vara fullt talande och ega full giltighet.

*Tull å valsade
och smidda
jernstänger
m. m.
(Forts.)*

Det är visserligen sant, att utvecklingen af vår bergshandtering på de senare åren gått raskt framåt och nu vida öfverträffar hvad den varit förut. Men om denna utveckling är ett glädjande faktum, så har den dock varit förenad med ansträngning och oppoffringar, så stora, att man tryggt kan påstå, att jernhandteringens idkare nu mera äro i ett vida ofördelaktigare läge, än hvari de stodo för några decennier tillbaka, då tillverkningsmetoderna voro mera primitiva. Jag vill icke dermed säga, att jag skulle önska denna tid tillbaka, långt derifrån, men jag anser, att man icke bör slå så mycket mynt af denna utveckling.

Såsom bevis för att jernhandteringen gått framåt, anföres den nu mot förr så betydligt ökade tillverkningskvantiteten, men denna bevisar, i ett afseende åtminstone, just motsatsen till hvad man vill bevisa, ty hvarifrån härleda sig dessa stora tillverkningskvantiteter? Jo, deraf att ett bruk, som förr tillverkade 20—40,000 centner och derpå hade god förtjenst, nu mera måste mångdubbla sin tillverkning för att få någon förtjenst, och det lyckas ofta nog icke ändå. Likväl hafva för åstadkommande af billigare arbetsmetoder stora kapital måst nedläggas, såsom man vet, med föga resultat, ty behållningen är ringa eller ingen.

Nu tillråder man jernhandteringens idkare, att de skola ytterligare nedbringa sina tillverkningskostnader. Det låter nästan, som om obekantskap med förhållandena eller ett hån läge till grund för detta tillrådande, ty jernhandteringens idkare, det är väl känt, hafva ansträngt sina yttersta resurser för att nedbringa sina tillverkningskostnader och förenkla sina arbetsmetoder. De bryta sin malm utan att för närvarande i allmänhet få igen mer än brytningskostnaden. Deras och kollevertörernas skogar nedkolas, utan att, i de flesta fall, för närvarande någon ersättning erhålles för trävärdet, och äfven arbetslönerna hafva måst reduceras till det yttersta, och det är detta, mine herrar, som vållat den kroniska utvandringsfeber, som oupphörligen årligen återkommer till våra jernverk. Den har funnits under de senare åren lika väl som den finnes nu.

Och likväl finnes icke någon näring, som gjort så stora ansträngningar att nedbringa produktionskostnaderna, som jernhandteringen; som satt så många och stora krafter i rörelse för att kunna täfla i kvalitet och prisbillighet, och då tillropar man den: "spar mera, ni hafva för höga omkostnader, ni måste reducera dem, och kunna ni icke det, så få ni gå under."

Vidare vill man gifva bruksegarne den trösten, att det har varit dåligt förr, men har blifvit bättre, och att det blir väl bättre

*Tull å valsade
och smidda
jernstänger
m. m.
(Forts.)*

än en gång. Men den, som invaggar sig i den förhoppningen, att de gamla goda tiderna skola återkomma för jernhandteringen, den fruktar jag räknar med faktorer, som aldrig skola komma att visa sig.

Äfven jag hyser den förhoppningen, att det visserligen någon gång skall blifva bättre tider, men de blifva aldrig sådana de varit. Vi hafva nemligen, mine herrar, att täfla med för mäktiga grannar, som hafva kapitalstyrka och läge för sig och på det sättet kunna tillgodogöra sig nutidens alla förbättringar och framsteg, hvilka vi endast med utvecklande af den största energi kunna följa, och därför är det sant, hvad som så vackert sades i går, att jernhandteringen är en manlig industri. Ja, den kämpar manligen, men äfven den kraftigaste måste förtröttnas i en ojemn strid, om han icke får understöd.

Vidare har det framhållits, att det nästan vore icke fosterländskt, att vi sände vår bästa vara utomlands och sjelfva förbrukade den sämre, och åter, att vi för våra mindre grannlaga behof kunde använda den sämre utländska och exportera vår dyrbarare. Ja, det låter bra, men det torde möta stora svårigheter i praktiken. Äfven här vid lag äro tiderna förändrade nu mot förr. Våra jerneffekter, som förr voro en eftersökt vara på den utländska marknaden, börja nu blifva svåra att afsätta, och detta beror icke blott derpå, att jernhandteringen är tryckt utomlands, utan det beror, dess värre, ännu mera derpå, att utlänningen börjat frigöra sig allt mer och mer från sitt beroende af vårt svenska material, och då, mine herrar, gäller det för oss att tillse, att vi åtminstone söka bevara den svenska marknaden för vår egen tillverkning.

Men icke nog med, att vi allt mer och mer gå miste om den utländska marknaden, det har gått så långt, att det utländska jernet i mångfaldiga dimensioner, och, för att begagna ett i går fäldt yttrande, i råaste form hit införes i konkurrens med vårt eget.

Hvad göra då våra grannar? Finnes det något land inom den civiliserade världen, utom England, som icke skyddar sin jernhandtering? Jag tror det icke. Då talas det om, att om vi lägga tull på hvad som importeras från England, torde det komma att utöfva repressalier på oss. Jag tror icke, att det är så farligt. Jag vill visserligen hålla på, att vi sätta vårt land högt, men så stora böra vi icke tro oss vara, att det mäktiga England för vår skull ändrar sina handelsprinciper.

Efter mitt förmenande är således tullskydd nödvändigt för vår svenska jernhandtering, men de af utskottet föreslagna tullsatserna äro för låga. En centner utländskt jern kostar nu här 3 kronor 60 öre å 3 kronor 80 öre. Det är visserligen sämre och mindre uthålligt, än vårt svenska jern, men i dåliga tider gäller det mera billighet än varaktighet, och därför riskera vi att förlora vår svenska marknad, hvilken dock icke är så obetydlig, som man här låtit påskina. Utskottet har föreslagit en tullsats af 2 kronor 50 öre för 100 kilogram, motsvarande ungefär 1 krona per centner. Det utländska jernet skulle då komma att kosta här omkring 4

kronor 80 öre, en siffra så låg, att icke många svenska tillverkare länge kunna bestå i denna kamp. Herr af Burén föreslår nu en tull af 3 kronor 50 öre för 100 kilogram, hvilket motsvarar i rundt tal 1 krona 50 öre per centner. Denna tullsats är icke heller hög, men den skulle likvisst kunna medföra utsigt, att det närvarande priset icke skulle mera reduceras, och att vi kunde för oss reservera den svenska marknaden, och det är icke för mycket begärddt att få denna tullsats, om man, såsom den föregående ärade talaren och påpekade, observerar, att utskottet i sitt förslag åsatt samma tullsats på råjern som på det mera förarbetade, såsom fjederstål och annat. Under sådana förhållanden vore det rimligt, att det hela finge draga en något högre medeltullsats, om jag så fårsäga. Någon förhoppning om att så skall blifva, kan man dock icke hafva, förr än ett grundligare arbete kommer att egnas denna fråga, än hvad ett utskott vid en riksdag kan egna deråt. De olika jernsorternas kvaliteter och dimensioner äro så mångfaldiga, att frågan icke kan på några få veckor bedömas. Jag hyser den förhoppningen, att den komité, som jag hoppas blifver tillsatt, skall taga denna angelägenhet under allvarlig ompröfning.

Jag kan knappast hoppas, att den af Burén föreslagna förhöjningen skall af kammaren godkännas, men då en tystnad af de industriens representanter i kammaren, hvilka anse, att ett tullskydd för jernhandteringen är nödvändigt, möjligen skulle kunna uppfattas såsom om ett erkännande att de nu föreslagna tullsatserna äro tillfredsställande, har jag ansett mig böra angifva, att de af mig och många icke så kunna anses.

Herr grefve och talman! Jag gör icke något yrkande.

Herr Reuterswärd: Jag har begärt ordet, icke för att bekämpa de uttalanden, som här blifvit gjorda. Jag erkänner villigt, att så väl reservationen som hvad här blifvit yttradt har sin fulla befogenhet, och om jag trodde det vara möjligt att inom Riksdagen genomdrifva denna åsigt, så skulle jag gerna sluta mig till reservantens mening. Men efter den uppfattning, jag har om denna fråga, så är min fulla öfvertygelse, att det vid denna riksdag icke låter sig göra. Det har ju emellertid icke skadat, att ett uttalande egt rum, på det att rättelse i hvad som nu skett kan vid en kommande riksdag åvägabringas. Det är, mine herrar, en absolut omöjlighet för någon, äfven den mest skicklige, att ens tänka sig möjligheten af att vid en behandling af tulltaxan, så genomgripande som denna, kunna så afpassa hvarje tullsats, att icke, när tillämpning en längre eller kortare tid egt rum, det skall visa sig, att vi icke träffat den rätta siffran, och vi hafva inom utskottet icke vågat hoppas att kunna göra det annat än närmelsevis. Jag är fullt förvissad om, att när efter längre eller kortare tids erfarenhet vi få se, huru de af utskottet föreslagna tullarne verka, så blir det naturligen nödigt att ytterligare göra en revision. Vi hafva icke, åtminstone ganska få af de nu lefvande, varit med om och sett, huru tullar på jernhandteringen verka. Men jag var med den tiden, och så mycket vet jag, att ehuru visserligen tillverkningen af jernproduk-

*Tull å valsade
och smidda
jernstänger
m. m.
(Forts.)*

*Tull å valsade
och smidda
jernstänger
m. m.
(Forts.)*

ter i landet den tiden var mycket mera inskränkt än nu, och metoderna mycket primitiva, så är det dock säkert, att den tiden egde bruksegaren sitt bruk oftast utan skuld. Men huru är det nu? Antingen är det ett eller annat tjogtal intressenter i ett bolag, som hafva hvar sin andel i bruket, eller också är det kreditorerna, som hafva en stor andel deri. Jag är icke rädd att säga detta offentligt, ty det är verkligen förhållandet, och huru kan det väl vara annat? Vi hafva under loppet af 5 till 6 år haft oupphörligt sjunkande pris, och det visar sig nu, att vissa alster af jernhandteringen äro nästan osäljbara, äfven om de utbjudas för ett pris, som understiger tillverkningspriset och transporten till närmaste hamn. Sådant är läget för närvarande för denna handtering, och om den icke får någon hjälp, vare sig genom tullar eller förbättrade konjunkturer, så ser jag ingen möjlighet för denna handtering att kunna ega bestånd. Således får ingen tro, att jag skulle vilja missunna denna handtering allt det skydd, som är möjligt att genomdrifva. Men jag tror icke, att det vid denna riksdag är möjligt att genomdrifva högre tullar, än utskottet föreslagit. Jag har också, dels såsom motionär och dels såsom ledamot af utskottet, ansett, att man hellre borde taga en tullsats något för låg än för hög, ty om den tages för hög, så blir följden, att man kanske vid en kommande riksdag får taga ett steg tillbaka. Det är bättre att sätta den lägre och sedan, om den icke uppfyller de förhoppningar, man haft derå, så småningom öka den, till dess den kommer till sitt rätta belopp. Jag tror, att för protektionismen vore det mycket illa, om en kommande Riksdag skulle få anledning att säga: der ser ni, huru ni tagit för er, vi måste nu sätta ned tullen. Det vill jag icke vara med om, och därför vill jag, att vi skola handla moderat.

Jag erkänner också, att den proportion af tullsatserna, som reservanten föreslagit, är bättre än utskottets, men det kommer sig till en del deraf, att utskottet frångick min motion så till vida, att när vi kommo till artikeln göt och götmetaller, satte utskottet en högre tull på dem än motionen innehöll, och derigenom rubbades gifvetvis den proportion, som i motionen förefans. Men detta gjorde utskottet på mycket goda och förnuftiga skäl. Det visade sig nemligen af kommerskollegii berättelse, att importen af just denna götmetall gjort så förvånande framsteg, att det ser nästan hotande ut, och det kan icke förklaras på annat sätt, än att en del af de svenska jernbruksegarne i sitt trångmål varit nödsakade att blanda upp det svenska jernet med utländskt jern och likväl sätta svensk stämpel derå. Detta har haft den olägenheten, att man i utlandet redan börjat fråga: är det sant att ni blanda ert jern med utländskt och ändå sätta svensk stämpel derå? Jag kan berätta, att i förliden november månad skref ett stort handelshus i Sheffield, som förut tagit mitt jern, ungefär följande: Vi betvifla icke, att edert tagit jern är tillverkadt af svenskt tackjern och af träkol, men misstankarne bland mina kunder hafva börjat blifva så stora, att de ifrågasätta huru vida icke svenska stämplars äsättas jern af blandadt svenskt och utländskt tackjern, och der-

för får ni ursäkta, att jag ber eder skaffa någon myndighets intyg på, att jernet är tillverkad af svenska råämnen. Så långt har det gått med förstörandet af de gamla hederliga svenska stämpelarne, och i Tyskland har man redan begagnat detta sätt att förfalska svenskt jern och införa det på den engelska marknaden, som derigenom förstört vår marknad der. Derför lyssnade jag gerna till förslaget om förhöjda tullsatser å göt och götmetaller, men deraf blef åter en följd, att proportionen mellan de föreslagna tullsatserna, såsom herr af Burén påpekat, icke blef så riktig, som den borde vara. Men missproportionen är dock icke så farlig, att icke tullsatserna, åtminstone för denna riksdag, böra få passera. Jag tror för min del, att våra svenska bruksegare och industridkare i allmänhet skola vara tacksamma och belättna, för att vi kunnat grundlägga det protektionistiska systemet. Det har varit mitt önskningsmål nu i öfver 30 år, och jag kan icke vara nog glad för hvarje gång Riksdagen ansluter sig till denna åsigt. Min öfvertygelse är, att det är enda möjligheten att rädda vårt land från ekonomiskt obestånd.

Det är för mig mycket motbjudande att nödgas motsätta mig det förslag, som nu blifvit framställt, men jag anser, att för närvarande klokheten bjuder, att vi följa utskottets förslag hela vägen igenom, hvarför jag ock yrkar bifall till dess förslag i denna punkt.

Herr Nyström: Då jag var sjuk under de dagar, denna del af utskottets betänkande handlades inom utskottet, kunde jag icke så, som jag hade önskat, deltaga i öfverläggningen derom. Men jag har ändock tagit saken i noggrant öfvervägande, och då herr af Buréns reservation stöder sig på en mängd bruksegares anhållan och derjemte på billighet och rättvisa, har jag ansett mig böra understödja denna reservation. Jag är icke på något sätt särskildt intresserad af bergshandteringen, men jag tror, att Sverige, såsom fordom, bör anse landets bergshandtering såsom sin andra modernäring. Jag har trott att svenska Riksdagen borde utgå från den åsigten och på allt möjligt sätt verka för, att så äfven skall blifva för framtiden. Våra jerngrufvor äro tillräckliga att förse en hel värld med jern, och således många gånger tillräckliga för att åstadkomma det vi behöfva af jern, särskildt för att bygga alla våra jernvägar. Det är nästan med sorg, som jag sett och funnit, att våra jernvägar skola byggas med utländskt jern, då vi hafva en så outtömlig tillgång deraf, som vi verkligen hafva. Antagligen är det väl icke möjligt att åstadkomma en ändring i denna rigtning för närvarande, men hvad man borde söka åstadkomma är, att man i föreliggande punkt skulle få hvad man borde, och det är att sätta en tull, som någorlunda kunde fylla behofvet och tillintetgöra den utländska införseln. Enligt den så kallade norrlandska skogskomiténs berättelse finnes det uteslutande i Norrland mellan 20 och 30 millioner endast till koingning dugliga träd. Då de icke duga till utförsel, så gå dessa träd nu i allmänhet till förruttelse, der de icke kunna användas till husbehof eller till bränsle.

*Tull å valsade
och smidda
jernstänger.
m. m.
(Forts.)*

*Tull å valsade
och smidda
jernstänger
n. n.*

Vid sågverken i de öfre delarne af Norrland måste man betala betydliga summor för att bränna upp affall, som det icke lönar sig att kola, då man icke kan få ens 3 kronor stigen för kol. Våra jernverk i öfre Norrland, som varit en stor välsignelse för dess inbyggare, emedan de försett många af dem med föda och utkomst, äro nu alla nedlagda, då de icke längre bära sig. Smederna och andra vid dessa bruk anställda personer, som icke hafva vant sig vid annat arbete, än som vid verken förekommit, hafva blifvit drifna derifrån och måst söka sig platser vid jernvägsbyggnader och annorstädes, om hvilka de förut icke haft någon kännedom, och sålunda blifvit tvungna till arbete, som är för dem främmande och följaktligen icke kan gifva dem annat än dåliga inkomster. Så är förhållandet med Gellivaraverken, som hafva drifvits under de senare åren, ehuru med förlust. Skulle det nu fortfara på samma sätt i framtiden, så är det klart, såsom äfven förut framhållits, att det blir icke någon möjlighet att tillgodogöra sig ens någon del af den Gellivaramalm, som nu mycket lätt utföres till kusten och kunde användas inom de norra länen för en bruksdrift, hvartill våra träkol äro tillräckliga. Det går icke an att ställa det så, utan jag ber herrarne, att, äfven om det icke blir efter min önskan vid denna riksdag, en annan gång åtminstone tages i allvarligt betraktande, att det är nödvändigt att så mycket skydda denna handtering, att den kan uppblomstra eller åtminstone behålla sig i kraft och gifva förtjenst åt dem, som idka och arbeta i densamma. Ty den befolkning, som sysselsatt sig dermed, är nästan förlorad, om den skall öfvergå till andra handteringar, då den icke är van vid annat arbete än detta. Nödigt är derfor att ställa så, att man ej försummar att tillgodose bergshandteringen.

Från norrländsk synpunkt anser jag, att det är en bland de viktigaste frågorna. Om man sätter en försvarlig tull, så skulle dessa nedlagda bruk kunna genast upptagas och nyanläggas vid de många stora forssarne med sin väldiga drifkraft, som finnas i Norrlands elfvar. En stor rörelse skulle uppstå inom få år, och vi skulle åtminstone bevara vår inhemska marknad.

Jag kan i följd af allt detta icke annat än instämma i yrkandet om bifall till 57 punkten, dock med den förändring, att beloppet 2 kronor 50 öre höjes till 3 kronor 50 öre.

Efter härmed slutad öfverläggning, yttrade herr grefven och talmannen, att i afseende på nu förevarande punkt yrkats dels bifall till hvad utskottet deri hemställt, dels ock, af herr *af Burén*, att samma hemställan skulle bifallas med den ändring, att den der föreslagna tullsats bestämdes till 3 kronor 50 öre för 100 kilogram.

Härefter gjorde herr grefven och talmannen propositioner på dessa båda yrkanden samt förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *af Burén* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller 57 punkten i bevillningsutskottets betänkande n:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles punkten med den ändring, att den der föreslagna tullsats bestämmes till 3 kronor 50 öre för 100 kilogram.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—40;

Nej—31.

58 punkten.

Bifölls.

59 punkten.

Tull å plåt
m. m.

Herr *Leffler*: Herr grefve och talman, mine herrar! Jag har begärt ordet, icke på grund af min principiella förkärlek för ett någorlunda fritt varuutbyte med utlandet, utan, åtminstone i främsta rummet, såsom representant för Bohuslän. Den provinsen förtjenar verkligen, att särskildt af denna Riksdag blifva hänsynfullt behandlad. Dess näringsidkande befolkning tillhör nemligen till mycket stor del tvenne yrkesgrupper, sjöfarande och fiskare, hvilka icke kunna få någon nämnvärd fördel af de många nya tullsatserna och således drabbas af "det nya systemets" olägenheter utan vederlag. Fiskarebefolkningen får sina tarfliga lifsförnödenheter icke oväsentligt fördyrade utan att kunna genom skyddstullar erhålla förhöjdt pris för sina näringsprodukter — ty det torde väl vara själfklart, att verkan af de föreslagna tullarne på sill, anjovis och dylikt måste, åtminstone för Bohuslän, blifva alldeles illusorisk, då de icke kunna tillämpas på införseln från Norge. För sjöfartsnäringsens idkare är det ännu sämre stäldt: icke blott fördyras deras lifsförnödenheter, utan några af de nya tullsatserna blifva direkt betungande för rederierna — och dessutom måste det protektionistiska systemet, om det i någon mån skall uppfylla sitt ändamål, ovilkorligen åstadkomma en minskning i sjöfarten, då protektionismen ju afgjordt *vill* reducera importen och nog faktiskt, om också mot sin vilja, på samma gång försvåra

Tull å plåt
m. m.
(Forts.)

exporten af varor. Det är därför ganska sannolikt att icke få, särskildt af Bohusläns sjömän, komma att nödgas öfvergifva sitt yrke och öka antalet af provinsens fattiga fiskare.

Dessa förutskickade anmärkningar torde visa befogetheten af min vädjan till kammarens känsla för rättvisa och billighet, när jag särskildt för Bohusläns och dess fiskerinäringens intresse anhåller, att kammaren måtte afslå en i föreliggande punkt af bevillningsutskottets utlåtande föreslagen tullsats, nemligen den af 6 kronor per 100 kilogram *förtent bleckplåt*. Denna artikel användes, såsom bekant, till lådor, kaggar och andra förvaringskärl för vissa så kallade konserver. Konservtillverkning af åtskilliga slags hafvets alster är en för Bohuslän ganska vigtig industri, som befinner sig i löftesrikt framåtskridande och redan har hunnit derhän, att den använder årligen omkring 250,000 kilogram bleckplåt. Hade den nu af utskottet föreslagna tullen å denna vara afsett att skydda en redan existerande inhemsk tillverkningsindustri, skulle jag, med kännedom af den hos Riksdagens majoritet rådande stämningen, för visso icke vågat hoppas på bifall till en anhållan om tullfrihet. Men i vårt land drifves veterligen för närvarande ingen tillverkning af förtent bleckplåt; och gent emot utskottets antagande, att sådan inhemsk tillverkning skulle genom den föreslagna tullen framkallas och kunna bestå i konkurrensen från utlandet, ber jag få påpeka, att mångårigt tullskydd i Förenta staterna icke lyckats att hindra en fortfarande högst betydlig import af denna vara från England, der tillverkningen är mycket högt uppdrifven. För att uppamma en svensk fabrikation skulle därför sannolikt erfordras en vida högre tullsats, som å andra sidan skulle blifva nästan ruinerande för konservfabrikationen, och härom skulle Riksdagen säkert icke vilja vara med. Konservberedningen har ju redan eller åtminstone kan få stor betydelse icke blott för fiskerinäringen utan äfven för åtskilliga grenar af jordbruket och trädgårdsskötseln. Särskildt tillåter jag mig att erinra om den på senaste åren här i Stockholm uppkomna beredningen af så kallade franska ärter af svensk produktion. Denna inhemska vara lär redan hafva icke blott till stor del utträngt importerade franska ärter från vår egen marknad, utan äfven börjat kunna med fördel exporteras.

På grund af hvad nu blifvit anfördt, hoppas jag att kammaren skall bevilja fortfarande tullfrihet för förtent bleckplåt; och då de angifna skälen härför synas mig gälla till stor del, mutatis mutandis, äfven med afseende på så kallad terneplåt, ber jag att få yrka bifall till herr Sandwalls reservation, hvari föreslås:

“att sista delen af 59 punkten i bevillningsutskottets betänkande n:o 8 måtte få följande ändrade lydelse:

förzinkade eller med annan oädel metall öfverdragna, ej specificerade..... 6 kronor.

allt per 100 kilogram räknadt,

med rent eller blyhaltigt tenn öfverdragna fria.“

Herr Tham, Wilhelm: Emot den första delen af den nu föredragna 59 punkten har jag ansett mig böra afgifva en reser-

vation. Det är nemligen den del af punkten, som afser valsad eller smidd plåt af 3 millimeters tjocklek eller deröfver, d. v. s. så kallad "gröfre plåt". Jag har resarverat mig emot den på dessa plåtar föreslagna tullsatsen på den grund, att, så länge franska handelstraktaten består oförändrad, någon tull icke kan åsättas införande af ångpannor och dylikt plåtarbete, som är att hänföra till maskiner och redskap. Det synes mig därför vara oegentligt att åsätta tull på råvaran till dessa pannor och plåtarbeten, så länge man icke kan sätta tull på den färdiga varan. Det är visserligen sant, att några verkstäder redan erhållit skydd för en del af sina tillverkningar, jag åsyftar nu fartyg, och jag förmodar att det kan komma att anföras såsom ett skäl, hvarför man mycket väl borde kunna åsätta tull på plåt, men jag ber dervid att få erinra, att det är blott ett ringa fåtal af våra mekaniska verkstäder, som sysselsätta sig med fartygsbyggnad, men deremot ett stort antal, som tillverkar ångpannor och dylikt plåtarbete, för hvilket, såsom jag förut nämnt, något tullskydd nu icke kan erhållas. Man har velat framhålla, att det, uti en skrift, som utdelats inom Riksdagen, ser ut som man åsyftade en större införsel af utländsk plåt, än hittills varit fallet, därför att en reservant har begärt tullfrihet för gröfre plåt. Detta resonnement är, såsom hvar och en torde inse, icke fullt korrekt. Ty hvad jag begär är ju endast bibehållande af status quo, hvilket icke i och för sig kan föranleda en större införsel af utländsk plåt än hittills egt rum. Man har uti samma skrifvelse sagt ungefär sålunda: det behöfver icke införas någon utländsk plåt, då vi hafva en bättre vara inom landet. Detta är visserligen sant i så mätto, att vi icke behöfva införa utländsk plåt för att kunna tillverka ångpannor, men vid sådana tillfällen, då köparen utaf en ångpanna eller dylikt plåtarbete icke frågar efter huru vida varan är tillverkad inom eller utom landet och icke sätter något värde på att få den tillverkad af den bättre men dyrare svenska plåten, vid alla sådana tillfällen skulle den nu föreslagna tullen, i händelse den af Riksdagen antages, göra det omöjligt för de svenska verkstäderna att kunna konkurrera med utlandet. Detta vore, enligt mitt förmenande, en stor orättvisa mot dessa verkstäder.

Det synes mig vidare, som, i händelse denna punkt af Riksdagen antages, ett sådant antagande skulle i någon mån försvåra uppgörandet med franska regeringen beträffande ändringar i handelstraktaten, ty ju mera vi gjort det nödvändigt för oss att, genom tullars åsättande på råvaran, få denna traktat ändrad, dess mera kommer den franska regeringen att begära i ersättning för en af oss önskad ändring. Jag tror därför att det, äfven ur tullpolitisk synpunkt, vore klokt att icke antaga utskottets förslag, likasom jag anser det vara med billighet och rättvisa emot våra mekaniska verkstäder öfverenstämmande att icke antaga detsamma. Jag får därför yrka afslag på utskottets förslag och anhåller att första delen af 59 punkten i bevillningsutskottets betänkande n:o 8 måtte få följande lydelse:

Tull å plåt
m. m.
(Forts.)

Tull å plåt
m. m.
(Forts.)

“valsade eller smidda plåtar, utan öfverdrag af zink, tenn, koppar, bly eller annan metall eller fernissa

- a) af 3 millimeters tjocklek eller deröfver utan vidare bearbetning än att de äro klippta fria.
böjda, pressade, med uppvikta kanter, eller med hål försedda..... per 100 kg. kr. 4: —
b) under 3 millimeters tjocklek ” 100 ” ” 5: —“

Beträffande den sista delen af punkten, eller den ” plåt, som är öfverdragen med zink, tenn eller annan oädel metall, är jag i hufvudsak förekommen af den siste ärade talaren. Jag vill endast tillägga, att utskottet redan afslagit den föreslagna tullen på zinkplåt af hänsyn till tändsticksfabrikationen. Skulle nu en tull åsättas den förtenta plåten, skulle en af tändsticksfabrikerna, nemligen det stora verldsbekanta etablissemetet i Jönköping, försätas i ett sämre läge än andra, ty dessa skulle få tullfrihet för sitt emballage, hvartill de använda zinkplåt, men fabriken uti Jönköping skulle få betala tull, därför att den använder en bättre och starkare emballering. Man torde deremot vilja invända, att denna fabrik kan använda ett annat emballage än hittills. Jag ber då att få erinra, att vid ett sådant fabrikat som tändstickor spelar likformighet i emballaget en stor rol. En utländsk, i ett långt aflägsset land bosatt konsument har varit van att emottaga tändstickorna uti det nu begagnade emballaget. Blevde detta ett annat, skulle han med skäl kunna misstänka, att en falsifikation föreläge. På etiketten angifves fabrikatet vara från Jönköping, men ett förändradt emballage skulle med säkerhet gifva anledning till misstanke om förfalskning. En sådan misstanke skulle inverka högst skadligt på utförseln af denna vara, hvilken utförsel är högst betydlig och således för vårt land af stor vigt. Jag tror därför det vore klokast att, såsom hittills, bevilja tullfrihet för den plåt, som användes till emballage för dessa tändstickor. Jag instämmer därför med herr Sandwall uti hans reservation i denna punkt och anhåller således, att den sista delen af den nu föredragna 59 punkten måtte erhålla följande ändrade lydelse:

förzinkade eller med annan oädel metall öfverdragna, ej specificerade 6 kronor,
allt per 100 kilogram räknadt,

med rent eller blyhaltigt tenn öfverdragna fria.“

Jag får hos herr grefven och talmannen anhålla om proposition på de olika delarne af denna punkt.

Herr Reuterswärd: Med anledning af de erinringar, som blifvit gjorda rörande den nu föredragna punkten, har jag, för min del, ingenting emot att antaga det förslag, som först framställdes af herr Leffler. Deremot kan jag icke gå in på herr Thamsyrkande i denna punkt, utan anhåller att kammaren ville besluta, att rubriken n:o 236 i tulltaxan måtte erhålla följande lydelse:

valsade eller smidda plåtar, äfven om de äro klippta, böjda, med hål försedda eller hafva kanterna uppvikta:

utan slipning eller polering och utan öfverdrag af annan metall eller annan å dem anbragt ytbetäckning;

Tull å plåt
m m.
(Forts.)

af 3 mm. tjocklek och deröfver.....	3 kr.
af mindre tjocklek	4 „
slipade, polerade, fernissade, lackerade eller förzinkade	6 „
allt per 100 kilogram räknadt, med rent eller blyhaltigt tenn öfverdragna.....	fria.

Herr Sanne: Äfven jag har i denna punkt en från utskottet afvikande mening rörande tull å förtent plåt. Här är icke fråga om att skydda någon svensk näring, ty en dylik förefinnes icke i detta fall, och man har icke heller utsigt att kunna få någon sådan till stånd. Vi hafva icke heller de förutsättningar, hvarunder en sådan näring kan uppblomstra, emedan vi här i landet sakna metallen tenn, och derfor måste vi tillgodogöra oss den engelska fabrikationen. Denna är uppdrifven i en så ofantligt stor skala, att någon täflan dermed icke gerna kan komma i fråga, och hela världen fyller ju sina behof i detta fall från den engelska marknaden. För min del instämmer jag med herr Leffler i de af honom åberopade skäl och ber endast att få tillägga, att den Sverige och Norge emellan rådande mellanrikslagen torde göra den nu föreslagna tullsatsen mindre lämplig, då densamma vid konkurrensen så väl inom- som utomlands skulle bereda norrmännen ett premium på vår bekostnad.

Jag anhåller, i likhet med herr Leffler, om bifall till herr Sandwalls reservation.

Efter härmed slutad öfverläggning förklarade herr grefven och talmannen, att, som särskilda propositioner yrkats på hvardera af förevarande punkts båda delar, det syntes redigast, att hvardera delen för sig afgjordes.

Herr grefven och talmannen yttrade sedermera, att beträffande punktens förra del yrkats, ej mindre hvad utskottet i afseende derpå hemställt skulle bifallas, än ock, af herr *Tham, Wilhelm*, att kammaren skulle bifalla det förslag, som af honom framstälts i hans vid denna punkt gjorda första reservation, och sålunda antaga följande lydelse för nu ifrågavarande del af rubriken n:o 236 i tulltaxan:

“valsade eller smidda plåtar, utan öfverdrag af zink, tenn, koppar, bly eller annan metall eller fernissa

- a) af 3 millimeters tjocklek eller deröfver utan vidare bearbetning än att de äro klippta fria
- böjda, pressade, med uppvikta kanter eller med hål försedda per 100 kg 4 kr
- b) under 3 millimeters tjocklek „ 100 kg 5 „

Tull å plåt
m. m.
(Forts.)

Härefter gjorde herr grefven och talmannen proposition enligt dessa båda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till herr *Thams* förslag vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *af Burén* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller förra delen af 59 punkten i bevillningsutskottets betänkande n:r 8, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles det förslag, som framstälts af herr *Tham* i hans första reservation vid denna punkt.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos röstorna hafva utfallit sålunda:

Ja — 55.

Nej — 50.

Vidare anförde herr grefven och talmannen, att beträffande senare delen af nu förevarande punkt yrkats 1:o af herr *Tham*, att motsvarande del af rubriken n:o 236 i tulltaxan skulle erhålla denna lydelse:

“förzinkade eller med annan oädel metall öfverdragna, ej specificerade 6 kr.
allt per 100 kilogram räknadt,
med rent eller blyhaltigt tenn öfverdragna fria“;
samt 2:o) af herr *Reuterswärd*, att ifrågavarande del af berörda rubrik skulle lyda sålunda:
“slipade, polerade, fernissade, lackerade eller förzinkade 6 kr.
allt för 100 kilogram räknadt
med rent eller blyhaltigt tenn öfverdragna fria“.

Härefter gjordes propositioner, först på bifall till utskottets i afseende på föreliggande del af den föredragna punkten gjorda hemställan oförändrad och sedan på bifall till hvartdera af herrar *Thams* och *Reuterswärd*s ofvanberörda yrkanden, samt förklarades propositionen på antagande af herr *Reuterswärd*s förslag vara med öfvervägande ja besvarad.

Tull å an-
kare m. m.

60 punkten.

Herr *Peyron*: Då det här är fråga om att, långt ifrån att skydda, tvärtom ytterligare beskatta och betunga den redan tryckta

rederinäringen till förmån för andra industrier, yrkar jag afslag å den föreliggande punkten.

*Tull å an-
ankare m. m.
(Forts.)*

Herr Adelsköld: Jag ber endast att få instämma i det ytt-
rande herr Peyron afgifvit i denna punkt.

Herr Reuterswärd: Jag anhåller om bifall till utskottets
förslag.

I detta anförande instämde friherre *Klinckowström*.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt
de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall
till hvad utskottet i föreliggande punkt hemställt och sedan på af-
slag derå, hvarefter den förra propositionen förnyades och för-
klarades vara med öfvervägande ja besvarad.

61 punkten.

*Tull å kettin-
gar m. m.*

Herr Adelsköld: Ur samma synpunkt, som anfördes i fråga
om den föregående punkten, nemligen af det gagn eller den skada,
som antagandet af detta förslag skulle medföra för vår viktigaste
hufvudnäring, sjöfarten, får jag yrka afslag å denna punkt.

Herr Peyron: Jag yrkar afslag å denna punkt.

Herr Reuterswärd: Jag anhåller att få yrka bifall till
punkten.

Friherre *Klinckowström* instämde i detta anförande.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes i enlighet med de
derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till
utskottets i förevarande punkt afgifna hemställan och sedan på
afslag derå, och förklarades den förra propositionen, som upprepa-
des, vara med öfvervägande ja besvarad.

62—69 punkterna.

Biföllos.

70 punkten.

*Tull å bleck-
slagarearbe-
ten.*

Herr Bennich: Både kammarens och bevillningsutskottets
uppmärksamhet vill jag fästa derpå, att utskottet genom det för-
slag, som här blifvit framställt, handlat i fullständig strid mot
sina fört uttalade principer. Enligt utskottets förslag rörande öf-
riga tullsatser skulle i allmänhet lyxartiklar beläggas med för-
höjd tull. Följaktligen borde bleckslagarearbeten, förgyllda eller
försilfrade, få draga en ändå högre tull än den nu för dem stad-

Första Kammarens Prot. 1888. N:o 27.

Tull & bleck-
slagarearbete-
ten.
(Forts.)

gade eller 70 öre per kilogram. Men i strid häremot har utskottet — jag vet sannerligen icke af hvilket skäl — föreslagit, att man under "jern och stål" skulle införa en särskild rubrik för bleckslagarearbeten, hvarigenom denna tullsats af 70 öre, som nu är stadgad för "förgyllda eller försilfrade" skulle upphöra, men deremot tullen för olackerade bleckslagarearbeten höjas från 15 till 24 öre. På så sätt skulle man för de allra enklaste i hvardagsbehovet förekommande, äfven för de minst bemedlade nödvändiga artiklar höja tullsatsen med 9 öre men för lyxartiklar nedsätta den till hälften eller från 70 till 35 öre. Det kan icke vara annat än ett förbiseende af utskottet, och jag skulle, för att icke förleda kammaren att fatta något obetänksamt beslut vilja hemställa om återremiss af denna punkt, på det utskottet må få tillfälle att taga denna fråga i vidare öfvervägande.

I sammanhang härmed vill jag erinra, att det icke är mer än några få år sedan som rubriken *bleckslagarearbeten*, hvilken förut fans särskildt upptagen med sina olika tullsatser borttogs ur taxan med hänvisning till lika tullbehandling med de olika ämnen arbetade, hvaraf bleckslagarearbeten äro tillverkade, och denna ändring har, såsom jag tror, medfört en vida riktigare och rättvisare beskattning äfvensom en för bleckslagerierna mera tillfredsställande tillämpning än som kan vinnas genom det af utskottet nu föreslagna stadgande.

Det är hvarken för att vara retsam mot utskottet eller för att på något sätt skada bleckslagareyrket utan endast för att få rättelse i något, som jag tror hafva tillkommit genom förbiseende, som jag tillåter mig hemställa, att den ifrågavarande punkten måtte för närmare öfvervägande till utskottet återremitteras.

Herr Reuterswärd: Icke tror jag, att hvad utskottet här föreslagit, bevisar hvad den siste ärade talaren påstod, eller att utskottet handlat emot sina grundsatser, ty här är det fråga om att skydda äfven den mindre handtverkaren d. v. s. bleckslagaren, och från denna grundsats har utskottet utgått. Det upplystes om, att bleckslageri på många orter vore föremål för hus- och hemslöjd, hvarför man icke velat förtrycka äfven den ringaste, som vill på ett ärligt sätt förvärfva sitt uppehälle. Nu säger den ärade talaren, att man här velat lägga tull på den simplare artikeln, som de mindre bemedlade förbruka, men deremot gynna lyxen. Jag vet verkligen icke med säkerhet, om jernplåt begagnas till förgyllning eller försilfring. Om så likväl är fallet, måtte det ske ytterst sällan, åtminstone tror jag knappast, att det fins någon sådan fabrikation här i landet. Huru härmed emellertid än må vara, har jag, för min del ingenting emot att punkten återremitteras, på det utskottet må göra sig underrättadt om förhållandena i detta afseende. För öfrigt tager jag visst icke såsom sårande eller känner mig illa berörd af hvad som nyss yttrades, men icke bör man, om någon gång ett förbiseende skulle hafva egt rum, precisast påstå, att vi handlat mot våra grundsatser, ty det hafva vi, såvidt jag vet, icke gjort.

Herr Bennich: Jag har naturligtvis icke något anspråk på att den ärade talare, som nyss hade ordet, skall tro på någon af mina uppgifter. Men det kan ju hända, att någon annan i kammaren tror dem, och för sådant fall vill jag upplysa, att jag mera än en gång varit föranlåten att pröfva, huruvida ett bleckslagarearbete skulle hänföras till lackerad eller förgylt och i vissa fall hänfört dylikt arbete till sistnämnda slag. Nu fins vid tulltaxans slut en anmärkning, som föreskrifver, att, om någon artikel till större eller mindre del är förgylt, polerad eller lakerad, den skall i sin helhet hänföras till en så beskaffad varuklass, och då, hvad t. ex. brickor och dylikt angår, mycket ofta förekommer, att de äro försedda med förgylta blommor, sirater och dylikt, såsom herrarne sjelfva nog sett, så har ock tullstyrelsen måst förklara dessa arbeten för förgylta och dermed hemfallna under beskattningen af 70 öre per kilogram.

Tull å bleckslagarearbeten.
(Forts.)

Jag ber herr Reuterswärd ursäkta, att jag vidhåller mitt påstående, att utskottet frångått sin grundsats i fråga om tull å lyxartiklar, då det här föreslagit, att förgylta bleckslagarearbeten, som nu draga en tull af 70 öre, hädanefter skola beskattas med endast 35 öre.

Herr Almström: Äfven jag anhåller i likhet med den siste talaren om återremiss. Genom förbiseende har nemligen ett fel i redigeringen blifvit begånget, i det att det blifvit uteglömdt att efter ordet "olackerade" låta inflyta orden "eller af förtent" jernplåt. Franska handelstraktatens bestämmelser nödvändiggora ett sådant tillägg. Det skulle visserligen låta sig göra att nu omredigera punkten, men då kammaren i dylika fall förut beslutat återremiss, torde detta äfven nu vara det lämpligaste.

Jag yrkar återremiss.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande punkt hemställt och sedan derpå, att punkten skulle till utskottet återförvisas, hvilken senare proposition förklarades vara med öfvervägande ja besvarad.

71 punkten.

Bifölls.

72 punkten.

Herr Tham, Wilhelm: I denna 72:dra punkt har ett litet fel insmugit sig.

Ang. lydelsen af rubriken n:o 250 i tulltaxan (jern- och stålvaror).

Dels står der, bland andra jern- och stålvaror, "galvaniserade". Nu höra de galvaniserade under franska handelstraktaten och kunna således icke draga högre tull än 15 öre per kilogram.

Dels tror jag icke, att pläterade jern- och stålvaror finnas, ty endast kopparn pläteras. I alla händelser böra de hänföras till

Ang. lydelsen af rubriken n:o 250 i tulltaxan (jern- och stålvaror). rubriken "förgyllda eller försilfrade", ty att plätera är detsamma som att belägga med silfver. Jag får därför hemställa, att orden "galvaniserade eller pläterade" måtte utgå, men att punkten i öfrigt måtte bifallas.

(Forts.)

Herr Bennich: I likhet med den föregående talaren hemställer jag, att orden "galvaniserade eller pläterade" måtte ur punkten 250 i tulltaxan uteslutas. Pläterad anses verkligen liktydigt med försilfrad, och då jern- och stålvaror förekomma likaväl förgyllda och försilfrade som pläterade, så böra de ock till samma rubrik hänföras. Bland jern- och stålvaror stadgar 249 punkten i tulltaxan att „förgyllda och försilfrade“ skola draga en tull af 70 öre. Nu hemställer jag att ordet "pläterade" också der tillägges, men att deremot, som sagdt, punkten 250, som utskottet föreslagit att lyda: "förnicklade, polerade, lackerade, galvaniserade eller pläterade", måtte förändras derhän, att orden "galvaniserade eller pläterade" måtte utgå. Men på det att icke något missförstånd vid denna redigering må uppstå, anhåller jag om återremiss af denna punkt.

Herr Reuterswärd: Då jag i allmänhet är rädd för att på fri hand göra upp några redaktionsförändringar, derest icke anmärkningarna äro af den obetydliga beskaffenhet, att förändringen nästan kan göra sig sjelf, så anser jag det äfven nu vara lämpligt att till utskottet återremittera denna punkt.

Jag anhåller således äfven om återremiss.

Herr Tham, Wilhelm: Jag ber att få återtaga mitt förut gjorda yrkande och förenar mig med herr Reuterswärd i hans hemställan om återremiss af denna punkt.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr grefven och talmannen, att i afseende å nu föredragna punkt endast vore yrkadt, att densamma skulle till utskottet återförvisas.

Sedermera gjordes propositioner, först på bifall till hvad utskottet i punkten hemställt och vidare på densammans återförvisning till utskottet, hvilken senare proposition förklarades vara med öfvervägande ja besvarad.

73—77 punkterna.

Biföllos.

Nedsättning i tullen å kaffe och kaffesurrogat.

78 punkten.

Herr Adelsköld: Jag kan försäkra eder, mine herrar, och jag ber blifva trodd, när jag säger det, att jag för min del är en lika varm vän af det svenska arbetet och dess förkofran som någon annan. Jag önskar äfven den svenska industrien all möjlig utveck-

ling, samt att den må erhålla lämpligt skydd, så att den må kunna uppträda i täffan med utlandets. Jag anser äfven, att den tull-taxa, som varit gällande omkring 30 år, nu, med hänsyn till de förändringar, som under tiden uppkommit i världshandeln, genom kommunikationernas utveckling, med ett ord sagdt, i betraktande af de många nya faktorer, som sedan den tiden inträdt, skulle kunna behöfva en revision. Vid föregående riksdag har jag derför äfven röstat för en skrifvelse till Kongl. Maj:t om framläggande af en reviderad tulltaxa inför en kommande riksdag. Jag betraktar mig således som en moderat protektionist. Deremot kan jag för min del icke gilla det hänsynslösa sätt, hvarpå protektionisterna ex professo gå tillväga i denna fråga, isynnerhet så som bevillningsutskottet behagat behandla densamma. Der synes man nemligen hafva handlat ungefär som vid en auktion. Jag har naturligtvis icke äran att sitta i bevillningsutskottet och känner således icke, huru der för närvarande gått till, men att döma af förslaget, förefaller det som om en bjudit 4 öres tullskydd per kilogram, en annan 6 öre, buden stiga till 10 och 20 öre, klubban faller och utskottets beslut är fattadt. Också hafva protester i massa afgifvits mot utskottets betänkande. Hela samhällsklasser hafva uppträdt och bedt att få slippa dem tillämnadt skydd; framstående industriidkare, som genom det nya tullsystemet skulle skyddas, hafva på det bevekligaste anhållit att blifva befriade från skyddet, emedan deras näring derigenom skulle gå under. Nej, menar utskottet, ni skola skyddas, om ni vilja eller inte, *det hör till systemet*. Jag kan berätta, att det varit meningen att här i Stockholm anlägga en fabrik för gjutna vattenlednings- och gasrör, hvaraf ärligen stora quantiteter införas i riket. Ett bolag var bildadt, plats till och med köpt i Stockholm, och allt i ordning, men i går afton slopades den affären. Genom tullen på tackjern måste rör för vatten- och gasledningar och för dränering således fortfarande hemtas från utlandet. Detta är redan en följd af tull-satserna. En annan följd af de beslutade spanmålstillarne hafva vi äfven sett i förhöjda pris på spanmål, mjöl och bröd öfver hela landet, trots de stackars bagarne lysts i bann, derfore att de höjt priset på bröd i förhållande till tullen på mjöl. "Systemet" skall genomföras till punkt och pricka; det är regeln och "derefter rätter och packer eder!" Och när skälen mot det nya systemet blifva allt för generande, så ropas "votering" och den afgör saken.

Frankrike har sin marseljäs, Tyskland "Die Wacht am Rhein", England "God save the Queen" och här i Sverige hafva vi två folksånger, en gammal och en nyare.

Protektionisterna, eller det nya systemets anhängare, hvilka bildat en stat i staten, hafva nu äfven skaffat sig en folksång, för att derigenom ega ett banér, hvarunder de kunna stå som en man; och detta fälttecken invigdes högtidligen vid ett sammanträde på källaren Runan, som hädanefter måste anses vara ett historiskt ställe, ty det var här, på sjelfva "Patriksdagen", som bevillningsutskottets förslag till tullen framlades till antagande. Som denna sång tillika utgör det nya systemets program, och således är ett

Nedsättning i tullen å kaffe och kaffesurrogat.
(Forts.)

Nedsättning i tullen å kaffe och kaffesurrogat. historiskt aktstycke, kan jag icke neka mig nöjet att här uppläsa den samma till deras uppbyggelse, som icke voro närvarande vid nämnde märkvärdiga tillfälle. Den sjunges föröfrigt på melodien: (Forts.) "den monitor vi hamrat hop" och lyder som följer:

Vårt program.

Mel.: Den monitor vi hamrat hop.

Den tullmotion vi fått i gång,
den bör ju firas med en sång.
Vår *Patric* har lagt fram
tullskyddsvännernas program. —
Opp med flaggan vår,
den fosterländska gula, blå,
all näring tullskydd får,
om till strids vi enigt gå, hurrah!

Till denna stolta flagga opp
vår Svea ser med fröjd och hopp;
ty landet skydda vi
emot utländskt präjeri.
Opp med flaggan vår, etc.

Vi slutit ha ett fast förbund,
att hålla hop af hjertans grund
och ingen vika får
ifrån hvad som skrifvet står.
Opp med flaggan vår, etc.

Det säges väl: en hvar kan få
nu rösta både si och så. —
Hur hålles då program?
Från det vika är dock skam.
Opp med flaggan vår, etc.

Ett enigt *utskott* satte vi.
Besluten eniga må bli,
ty annars blir bestämdt
vårt program just illa skämdt.
Opp med flaggan vår, etc.

Nu hotar man med fransk traktat,
den spanska sägs ock delikat
att röra vid en smul.
Ja — traktaten den var ful!
Opp med flaggan vår, etc.

Vårt tackjern lär ej ha favör
hos dem, som gjuta spisar, rör.
Det duger ej af svenskt,
nej, man måste ha utländskt!
Opp med flaggan vår, etc.

Det fria bytets män de gå
och söndringselden blåsa på.
De tycka det går väl
när skyddstullar slås ihjäl.
Opp med flaggan vår, etc.

*Nedsättning i
tullen å kaffe
och kaffesurrogat.
(Forts.)*

Och tänk hvad fröjd i deras led,
Om tullskyddsfrågan vrids på sned,
om ingen ann' får tull,
än herr Hedlund på sin ull!
Opp med flaggan vår, etc.

Så låtom oss då först och sist
betänka väl, *hvad som är visst*,
att enighet utgör
den kraft till målet för!
Opp med flaggan vår
den fosterländska gula, blå,
all näring tullskydd får,
om till strids vi enigt gå, hurrah!

Som herrarne torde finna är det åtskilligt i meter, rim och re-son i folksången, som kan förefalla egendomligt, men då det ärså mycket annat i det nya systemet, som förefaller obegripligt för vanligt människoförstånd, måste naturligtvis "programmet" vara i stil med det öfriga. Ett är emellertid tydligt uttaladt, nemligen att den som ingår i det nya systemet, bör "lemna sina åsigter bakom sig;" ty

"annars blir bestämdt
vårt program just illa skämdt".

Vid granskning af näringarnes tillstånd här i landet, fann utskottet med sorg och ledsnad, att en af våra mest utbredda och utvecklade näringar, nemligen kaffekokningen, gått tillbaka under de sista åren. Så kokades 1880 omkring 11,700,000 kilogram kaffe, och konsumtionen steg stadigt och jemt och glädjande till 1886, då den utgjorde mer än 16 millioner kilogram, men 1887 föll den med omkring 7 millioner kilogram till 9,700,000 kilogram. Utskottet säger, att anledningen härtill otvifvelaktigt är att söka "i en genom kaffets ovanligt höga pris minskad konsumtionsförmåga i landet", men utskottet hoppas å andra sidan, "att, då priset under innevarande år fallit betydligt, samt detta prisfall till följd af lofvande skördeutsigter i Brasilien ej torde vara af öfvergående art, anledning skall finnas till antagande, att importen under detta år skall stiga till högre siffror än för 1887". "Så mycket antagligare blifver detta", fortsätter utskottet, "om Riksdagen besluter en verksam nedsättning i den nu utgående tullen". Sedan det ärade utskottet föranlett höjning med tiotal millioner kronor af de allra nödvändigaste lifsmedel, gläder sig utskottet öfver att kaffedrick-

Nedsättning i
tullen å kaffe
och kaffesurro-
gat.
(Forts.)

ningen skall ökas genom en verksam nedsättning i tullen å kaffe. Bör ej den mindre bemedlade vara tacksam härför? Jo visserligen! Utskottet, som märkt, att här i Stockholm ett kafé finnes snart sagdt i hvartannat hus, och att der är "fröjd både i hjertan och pokaler", skulle nog helst vilja göra hela landet till ett enda stort kaffehus, så att fröjden kunde blifva allmän; då skulle man glömma all sorg och alla brödbekymmer, och allt blifva godt och väl; och till vinnande af detta glädjande resultat behöfde vi endast göra en nedsättning i tullen på kaffe från 26 till 12 öre per kilogram, ty då skall "importen stiga till högre siffror" och kaffekokningshandteringen åter florera. Hvad gör det då, om brödkakan är tunn och fläskbiten liten? Det gör ingenting! Om äfven magen är tom, så skriker den icke, om man fyller den med kaffe. "Gif folket spel, njutningar och nöjen" såsom de romerska kejsarne, "så klagar det icke"; detta tyckes utgöra en del af "programmet".

Detta, mine herrar, är den glada sidan af saken, men det finnes äfven en annan sida, hvilken är ganska allvarsam.

Kaffekonsumtionen har redan varit uppe så högt som till öfver 16 millioner kilogram, d. v. s. 34 millioner skålpund; nu vill man, att förbrukningen af detta njutningsmedel ytterligare skall ökas. De menliga följderna i ekonomiskt hänseende af denna stora kaffeförbrukning äro påtagliga och bevisliga. Mycket erfarna provinzialläkare hafva sagt, att en icke obetydlig del af de folksjukdomar, som grassera på landsbygden, i synnerhet i de norra provinserna, äro att tillskrifva den öfverdrifna förbrukningen af dåligt kaffe. Militärälkare hafva också framhållit, att troliga anledningen till beväringens ofta förekommande klena tillstånd i fysiskt hänseende är att tillskrifva mödrarnes öfverdrifna kaffedrickning och barnens vana dervid från tidiga år. Nu vill utskottet ytterligare öka kaffedrickningen och dermed de skadliga följderna deraf.

För de bemedlade klasserna är faran af mindre betydelse; de hafva dels råd att dricka så mycket de behaga, dels är det kaffe, som af dem förbrukas, af bättre beskaffenhet. Men, mine herrar, hurudant är i allmänhet det kaffe, som drickes af de mindre bemedlade? Jo, man kan utan öfverdrift säga, att allra största delen deraf är mer eller mindre skadligt förfalskad. Det är väl bekant, att i de stora sjöstäderna på kontinenten, Hamburg och Amsterdam bland andra, finnas fabriker för artificiell kaffetillverkning, hvarvid användes affall af verkligt kaffe, som sedermera blandas i hop med deg, lera och hvarjehanda andra goda saker och formas med maskin till bönor förvillande lika de naturliga. Dessa färgas sedermera med mer eller mindre giftiga ämnen, såsom kopparoxid, berlinerblått m. m.

Detta är ett faktum, som är konstateradt och icke kan bestridas.

För att få den vackra blågrå färgen, som gummorna tycka så mycket om, rullas bönorna tillsammans i en tunn med blykulor.

Man kan lätt föreställa sig verkan af detta fabrikat, då det förtäres i sådana quantiteter, som det sker här i landet. Också hafva flera läkare, såsom förut anförts, uttalat, att den öfverdrifna förbrukningen af dåligt kaffe otvifvelaktigt är orsaken till en mängd

folksjukdomar. Om utskotteti sammanhang med den väntade ökningen i kaffeinförseln föreskrefve, att allt kaffe vid införseln i landet skulle undersökas och pröfvas, så att icke något för helsan skadligt ämne deruti finnes inblandadt, så vore det en helt annan sak, ty nu finnes icke något hinder att införa hvad som helst. Giftstadgan bestämmer visserligen, att hvar och en, som har anledning tro att en vara är förfalskad eller giftig, *sjelf* må på egen bekostnad föranstalta om undersökning; men att undersökning under sådana förhållanden aldrig sker, åtminstone af de mindre bemedlade, ligger i sakens natur. Nej, det kaffe, herrar specerihandlande hålla till salu, det får folket dricka utan undersökning och det dricka de, och det är just sådant kaffe, som jag haft äran beskrifva. Kan det då vara rätt och riktigt att öka förbrukningen af en vara, som otvifvelaktigt måste anses skadlig för allra största delen af nationen så väl i ekonomiskt som i sanitärt hänseende. Man har höjt tullen på de förnämsta lifsförnödenheterna med ett belopp, som på god grund beräknats till omkring 40 millioner kronor om året, eller med öfverhufvud taget mer än 7 kronor för hvar och en af landets invånare, och så vill man ersätta detta genom en nedsättning i kaffetullen, som kan beräknas skola uppgå till 2,240,000 kronor eller omkring 50 öre på hvarje person, och om dessa 50 öre verkligen inbesparades, så kunde det vara någon nytta med kaffetullnedsättningen, men man kan vara öfvertygad att de 50 örena komma att användas till kaffe. Emellertid kommer, lyckligt nog enligt min åsigt, åtgärden troligen icke att verka såsom bevillningsutskottet antagit, nemligen till vinnande af högre importsiffra, ty den som känner, huru det i allmänhet går till på landet, vet, att de fattiga gummorna icke köpa större partier på en gång, utan vanligen "en half fjerndel" d. v. s. $\frac{1}{8}$ skålpund, och på $\frac{1}{8}$ skålpund skulle den föreslagna nedsättningen i tullen belöpa sig till $1\frac{1}{3}$ öre. Tror någon menniska, med undantag af bevillningsutskottets ärade medlemmar, att landthandlarne skola sätta ned priset på $\frac{1}{8}$ skålpund med $1\frac{1}{3}$ öre? Man kan vara fullkomligt öfvertygad, att de icke göra det, men de som vinna på affären, äro de mera bemedlade, som köpa större partier på en gång, samt framför allt mellanhanderna, som minuter ut varan till de fattige. Nej, mine herrar, använden i stället dessa $2\frac{1}{2}$ millioner, som staten väl kan undvara, sedan dess inkomster genom lifsmedels- och andra beslutade tullar högst betydligt ökats, till en grundfond för ålderdomsförsäkring för arbetarne, då påstår jag bestämdt, att penninngarne skulle vara bättre använda och gifva mera välsignelse, än om man dricker upp dem i kaffe.

Såsom bekant, bjödo de romerska kejsarne sitt folk på njutningar och skådespel. Likadant var ungefär förhållandet i Frankrike under sista tiden af Napoleon III:s regering. Vår Gustaf III bjöd svenskarne på bränvin, och nu bjuder 1888 års bevillningsutskott på kaffe. Vi hafva af den äldre och nyare historien sett, hvart dessa nöjen och njutningar ledt, som föregående tidens herskare bjudit sitt folk på; låtom oss, med erfarenhet härom, betacka oss för kaffejudningen.

Nedsättning i
tullen å kaffe
och kaffesurrogat.
(Forts.)

Nedsättning i
tullen å kaffe
och kaffesurrogat.
(Forts.)

Mine herrar, arbetarens helsa är hans förnämsta egendom, och om den skadas, mister han det bästa, och ofta det enda han eger här i världen.

Bevillningsutskottet har, för att visa sin välvilja mot arbetaren, föreslagit nedsättning i kaffetullen, och af samma skäl har jag, som jag hoppas på goda grunder, motsatt mig denna nedsättning och jag ber eder, mine herrar: hafven medlidande med de mindre bemedlade, med arbetsklassen, som redan nu konsumerar mer än tillbörligt och skadar sin helsa med detta dåliga njutningsmedel, och sätten icke af missrigtad välmening ned tullen!

Med kännedom om dessa förhållanden har jag ansett mig pligtig att uttala min mening i kammaren och anhåller vördsamt att i enlighet härmed få yrka afslag på utskottets hemställan i förevarande punkt.

Herr Sandberg: Vid 1884 års riksdag framställde regeringen proposition om nedsättning af tullen på kaffe, hvilken proposition ansågs vara af sådan vikt, att den särskildt omnämndes i Konungens tal vid riksdagens öppnande. Statsverket var då i ett blomstrande tillstånd, åtminstone på papperet funnos öfverskott, som räknades i millioner. Detta oaktadt och ehuru förslaget understöddes af regeringens hela inflytande samt med vanlig vältalighet och ordrikedom kraftigt förordades af då varande finansministern, afslogs detsamma af Riksdagens båda kamrar! Nu är statverkets ställning en annan. Att vid innevarande riksdags början en betydlig statsbrist stod för dörren, torde tillräckligt visas af den framlagda statsverkspropositionen, i hvilken man, för att åtminstone formelt åstadkomma jemvigt mellan utgifter och inkomster, tillgripit sådana heroiska medel som att, utan att därför anföra giltiga grunder, upptaga åtskilliga inkomsttitlar till högre belopp än förut, att beräkna icke mindre än 2 millioner af bankovinsten såsom bidrag till utgifternas betäckande, att föreslå höjd skatt på bränvinstillverkningen, ökad tull på tobak m. m. Oaktadt användandet af dylika medel återstod likväl en brist af, om jag minnes rätt, öfver 5 millioner, hvilken brist enligt ifrågavarande proposition skulle betäckas genom lån. Det synes mig sannerligen, som om det vore samma förhållande med staten som med enskilda personer, hvilka år efter år vant sig vid att betäcka en stor del af sina utgifter genom upplånta medel. Metoden är lätt och angenäm och kräfver hvarken försakelse eller ansträngning. Man fortsätter att låna och låna och tröstar sig, då man ser tillbaka på, huru skuldsumman vuxit, med att man användt densamma till produktiva ändamål, t. ex. till odlingar och jernvägar, och så, utan att man vet ordet af, står man vid bankruttens dörr. Jag vill visst icke påstå, att detta nu är förhållandet med svenska staten, men säkert är att en ständigt ökad skuldsättning, den väg, på hvilken vi nu i trettio år vandrat, till slut leder derhän.

Då nu statsverkets tillstånd obestriddigen är sämre än det var 1884, kan jag icke annat än förundra mig öfver, att bevillningsutskottet på grund af enskilda motioner föreslagit en nedsättning

i kaffetullen af mer än 50 procent. Åtminstone är det för mig omöjligt att finna konsekvens och logik i detta förfarande.

Man invänder säkerligen, att finansernas svaga ställning vid Riksdagens början väsentligen förbättrats genom införande af tullar på spanmål samt de tullar, vi nu äro i begrepp att besluta. I detta hänseende hafva frihandelstidningarne uppvaktat oss med ståtliga beräkningar, att dessa tullar skulle inbringa tiotals millioner. För min del tror jag, att, hvad spanmålstullarne beträffar, det är omöjligt att uppgöra några tillförlitliga beräkningar om hvad de under innevarande år komma att inbringa, dels därför att vi sedan 30 år tillbaka sakna erfarenhet, huru dylika tullar verka, dels därför att vårt behov i detta afseende är så olika det ena året mot det andra, hvilket allt mycket lätt kan göra, att i stället för 7 å 8 millioner dessa tullar endast komma att inbringa lika många hundratusental kronor. Hvad industritullarne beträffar, som nu äro på väg att införas, så är resultatet i finansiellt afseende äfven mycket ovisst.

Säkert är emellertid, att under den 30-åriga frihandelsperioden, har köpförmågan, om också icke köplusten, hos vårt folk i väsentlig grad förminskats. Hvad bränvinstillverkningskatten angår, är äfven fullt visst, att om äfven mycket penningar derigenom i år inflyta, så komma inkomsterna att blifva mycket mindre, än man väntar, nästa år. Under sådana förhållanden, då Riksdagen redan beslutat, att ej till statsverket lemna någon andel af bankovinsten, då man i nu föredragna betänkande föreslagit att afslå propositionen om höjd tull på tobak, och då man icke har någon visshet om, hvad som kommer att inflyta genom de nya tullarne, förefaller det mig obetänksamt att bortskänka en statsinkomst af mer än 2 millioner. Man hade åtminstone kunnat vänta, tills vi vid nästa riksdag fått se hurudan ställningen i verkligheten är, så att man ej, som nu, behöft bygga på lösa antaganden.

Här har så länge i tal och skrift ordats om nedsättning i tull på kaffe och fördelen deraf för de fattiga klasserna, att det slutligen blifvit en trosartikel. Enligt min öfvertygelse är denna fördel högst ringa. Importörerna, mellanhänderna och de stora konsumenterna komma hufvudsakligen att deraf hafva nytta. Såsom den föregående talaren redan nämnt, köper den fattige sitt kaffe i ytterst små partier, och med den föreslagna nedsättningen skulle priset på dessa små kvantiteter sänkas med 1 å 2 öre. Att så kommer att ske, är visserligen möjligt, men ingalunda i hvarje fall gifvet. Under dessa omständigheter tror jag, att hjälpen för den fattiga blefve liten eller ingen. Om jag antager att en arbetarefamilj vanligen konsumerar ett halft skålpund kaffe i veckan skulle under årets 52 veckor, med 5 öres lägre pris per skålpund, detta göra en besparing af 1,25 å 1,50 kronor, fördelad på hela året. Om utgifterna minskades eller inkomsterna ökades med nämnda summa på en gång kunde gagnet vara i någon mån afsevärdt, men då den såsom här, skulle fördelas på hela året, tror jag sannerligen icke att fördelen skulle blifva ens märkbar. Af dessa 2 $\frac{1}{4}$ millioner, hvarmed statsinkomsterna skulle minskas, tror jag i följd häraf,

Nedsättning i tullen å kaffe och kaffesurrogat.
(Forts.)

Nedsättning i tullen å kaffe och kaffesurrogat.
(Forts.)

att icke ens $\frac{1}{4}$ komme de fattige till godo. Om statsverket nu verkligen kan undvara en sådan summa, så instämmer jag med den föregående talaren, att penningarne vore bättre använda, om man afsatte dem till en fond för ålderdomsförsäkring för arbetare och till ett sådant användande af dessa 2 millioner skulle jag med glädje lemna mitt bifall. Man har ordat så mycket om emigrationen och velat söka orsaken dertill i hvarjehanda förhållanden. Den sista upptäckten i detta hänseende är väl utan tvifvel den, att de nu införda spanmålstullarne föranleda vårt folk att emigrera. Enligt min oförgrifliga mening ligger en väsentlig orsak till emigrationen i svårigheten för våra arbetare att bereda sig en tryggad ställning på äldre dagar. Om arbetarne i allmänhet kunde vara försäkrade om att vid 50 å 60 års ålder komma i åtnjutande af en liffränta, om också icke på större belopp än 100 kronor, skulle säkerligen emigrationen i icke ringa grad aftaga.

Om de sanitära olägenheterna af en öfverdrifven kaffeförbrukning har herr Adelsköld redan talat och jag vill endast tillägga, att jag har hört samma åsigt uttalas af många provinsialläkare i min hembygd, af hvilka mera än en på fullt allvar påstått, att kaffet gör mera skada i sanitärt hänseende än bränvin. Den dag kan sannerligen vara närmare, än någon föreställer sig, då vi nödgas att lagstifta mot missbruket af kaffe, likasom mot missbruket af bränvin. Under sådana förhållanden kan det väl icke vara skäl att genom nedsättning af tullen uppmuntra till en ökad kaffekonsumtion.

På grund af hvad jag nu i korthet anfört, yrkar jag afslag, och då jag icke vet någon annan utväg att tillförlitligt utröna, i huru hög grad Första Kammaren ändrat åsigt sedan 1884, ber jag om ursäkt, att jag på förhand begär votering.

Grefve Strömfelt: Jag ber den förste ärade talaren i denna fråga om ursäkt, om jag icke kan dela hans åsigt om sin ställning till protektionismen. Jag tror icke, att han i något afseende på oss gjort intryck af att vara protektionist, än mindre moderat. Samma ärade talare har begagnat detta tillfället att mot oss protektionister utkasta samma tillvitelse, som i förrgår, under aftonens sena timma utslungades mot oss af en representant från Göteborgs stad, nemligen att vi under diskussionen i allmänhet "icke läte bevis i sak gälla", utan kämpade endast för "systemet". Jag kan icke låta denna tvenne gånger gjorda beskyllning stå i protokollet oemotsagd, äfven om den till en viss grad innebär sanning. Jag vill fråga, hvems är skulden om icke dens, som fört diskussionen från sak till principstrid. Och hvem har gjort detta? Jo, det har den ärade talaren från Göteborgs stad i förening med sina meningsfränder, herrar frihandlare; ty hvad betydde väl den stora promenaden första dagen upp till talmansbordet, i och för sig i denna kammare allenastående? Betydde den verkligen en protest mot tull å artikeln "album"? Jag tror icke, att någon skall kunna påstå det; utan det var ett tillfälle, vid hvilket motståndens representanter ville offentligen tillkännagifva sin ställning

gent emot det nyss inslagna "protektionistiska system", hvilket funnit uttryck i bevillningsutskottets betänkande. Således redan vid första punkten kastade vår motståndare diskussionen från sak in på princip och system.

Detta var den första attacken. — Den andra attacken skedde utan tvifvel vid föredragning af punkten om *fartyg*. Man insåg genast detta, när man jmförde, hvad herrar generaler och presidenter nu anförde om den föreslagna tullens förderliga inverkan på rederi- och fartygsbyggnadsindustrien med de många motsatta uttalanden i samma ämne på detta rum af den store skeppskonstruktören och fartygsbyggaren Carlsund i tiden, han som så varmt ifrade för tullskydd äfven för denna industri; icke här förglömmare redaren och skeppsbyggmästaren herr Cavallins åsichter under sista året af hans representantskap; likaså då man jmförde deras skäl med det faktiska förhållande, att denna tull i lång tid funnits i Danmark, i Ryssland, i de fria Nederländerna m. fl. — Den tredje attacken skedde vid punkten "fläsk". Man må nu huru mycket som helst framhålla arbetarens behof af *amerikanskt* fläsk, icke lär man väl dock kunna öfvertyga någon, att, om ett land med så stor arbetarebefolkning som Tyskland satt *importförbud* för amerikanskt fläsk (äfven Frankrike har gjort detsamma), denna artikel ändå skulle vara ett "absolut nödvändigt" lifsmedel för det lilla relativa fåtalet svenske arbetare, utan här stod åter striden om "system". Jag dömer, att så varit förhållandet vidare deraf, att den aktade talaren på östgötabanken framdrog en berättelse angående tre arbetare, om jag hörde rätt, som skulle till följd af Riksdagens beslut att sätta tull å mjöl, afflyttat till Amerika. Han sade verkligen försigtigt nog, *sedan* Riksdagen beslutat tull på mjöl, icke *derför* att Riksdagen beslöt tull på mjöl, ty han vet lika väl som någon af oss, att om ett land är under månader afstängdt från tillförsel, hvilket nu varit förhållandet med Sverige, så måste vissa artiklar just *deraf* stiga i pris. Han visste äfven, att, ehuru det stått i i tidningarne att mjölprisen blifvit uppsatt till följd af Riksdagens beslut, så kunde verkligen Riksdagens beslut icke vid den tidpunkten ännu hafva haft någon sådan inverkan, emedan någon tull då icke var af importörer erlagd. Han glömde visst tillika omtala, att för några år tillbaka, då det knappast ännu var fråga om, att någon tull skulle åsättas lifsmedel och frihandelssystemet ännu blomstrade, flyttade från ett bruk, som ligger i hans och mitt granskap, flera hundra arbetare till Amerika, och det sades till och med, att de fingo reshjelp af brukets egare, emedan han då icke kunde längre använda dem. Hans lilla berättelse gälde nog "systemet", men var icke alls något bevis på systemets verkan. Herr Adelsköld yttrade också, att tull på mjöl verkat stegring i priset. Men så är det icke, det är andra förhållanden, som verkat stegringen. — Den fjärde attacken och striden om system stod i går afton, då frågan om tull på "tackjern" förekom, och det synes nu, som om man vid artikeln "kaffe" också skulle söka att leda oss från "sak" in på "system".

*Nedsättning i
tullen å kaffe
och kaffesurrogat.
(Forts.)*

Nedsättning i
tullen å kaffe
och kaffesurrogat.
(Forts.)

Det är, efter hvad jag tror mig hafva visat, herrar frihandlare, som från början hafva fört denna diskussion från sak in på system och princip.

Det är en af det politiska lifvets sorgliga erfarenheter, att sak så ofta icke får gälla, hvad dess innebörd i och för sig kräfver. Lång behöfver icke vandrigen på den politiska banan vara, för att denna erfarenhet skall vinnas, och diskussionen om detta tullbetänkande konstaterar förhållandet. Kan man då anklaga oss protektionister, för att vi, vid sådant förhållande, hafva med undertryckande af enskilda meningar, hvartill detta utskottsbetänkande mer än väl kunnat gifva anledning, förenat oss under *en* fana — just detta betänkande — för att möta alla anfall på systemet från våra motståndare? Här finnes för visso mer än en af dessa tullsatsar som blifvit af våra motståndare gjorda till, hvad man på jägarespråket kallar "bulvaner" i uppenbar afsigt att för dem skjuta grundskott i det protektionistiska "*systemet*".

Den förste ärade talaren har angifvit eller sökt angifva åtskilliga skäl hvarför kaffetullen icke borde nedsättas, men efter min uppfattning voro desse skäl fullkomligt origtiga.

Till hans och hans meningsfränders uppbyggelse beder jag att få i minnet återföra ett yttrande af en bland denna sidas talangfullaste kämpar från icke längre tid tillbaka än fyra år. Det var dåvarande herr statsministern, nuvarande landshöfdingen, Themptander, som då yttrade i afseende på nedsättning af kaffetullen: "Med den betydliga utsträckning, förbrukningen af kaffe här i landet vunnit, kan kaffet numera med fullt skäl sägas hos oss hafva öfvergått från ett mer eller mindre öfverflödigt njutningsmedel till ett *lifsmiddel af icke ringa betydighet*". Jag tror att herr Themptanders uppfattning gäller fullt ut lika mycket som herr Adelskölds. — Vid samma tillfälle yttrade en annan högt aktad talare från samma sida och i samma strid: "om här finnas några 'ulfvar', vare sig i fårakläder eller icke, så måtte det vara de, som onödigt vilja beskatta svenska folket." Nu föreligger väl här ett tillfälle, då man kan säga att kaffetullens bibehållande vid den höjd, på hvilken den står, icke är för statsverkets inkomster behöflig. När man skaffat statsverket ganska stora inkomster genom att åsätta tullar, hvarigenom det inhemska arbetet skyddas, finnes då något enda skäl att bibehålla tullen vid dess nuvarande höjd för en vara, hvilken icke kan inom landet produceras? För min del kan jag icke finna det. Kaffetullen drabbar just de samhällsklasser, den förste ärade talaren så varmt och så ofta försvarat, i vida högre mån än öfrige. Tullen utgår efter vigt; den sämsta varan väger tyngst, och skillnaden är så stor, att för några år sedan, när denna fråga förevar och jag i en butik efterfrågade priset, kostade den sämsta sorten 50 öre, en bättre sort ända till 2 kronor per skålpund o. s. v. Det är således den vara, som förbrukas af de *fattiga*, som *hårdast* drabbas af tullen.

Hvad gör tullskillnaden, om vi lägga 1886 års importsiffror till grund? Den gör det stora beloppet af 2,240,000 kronor, deraf större delen skulle komma såsom en skattelindring på de fattiga samhälls-

klasserna. Jag har hvarje gång, denna fråga varit före, med värme talat för att för de fattiga konsumenternas räkning en nedsättning borde ske i tullen. Jag har en gång gått så långt, att då en motionär i frågan afstod från att yrka bifall till sin motion, upptog jag hans. Jag har vid detta tillfälle icke heller kunnat under tystnad åhöra det anfall, den förste talaren gjorde på bevillningsutskottets i mitt tycke mycket kloka förslag.

Nedsättning i tullen å kaffe och kaffesurrogat.
(Forts.)

En af representantens svåraste uppgifter är onekligen att rätt fatta situationen för ögonblicket, och jag kan icke frigöra mig från den uppfattning, att här föreligger åter från motsidan en attack på det protektionistiska systemet, ty får man oss nu att bibehålla kaffetullen vid dess förra belopp, då har man åter rifvit ett stort hål i systemet, som från början proklamerat, att det icke ville veta af några *onödiga* beskattningsartiklar. Jag får på grund af hvad jag anfört, anhålla om bifall till utskottets förslag, och jag varnar mina meningsfränder för att låta de åsikter, som talaren näst före mig framställde, på sig inverka.

Herr Anderson, Albert: Om Riksdagen skulle besluta en sådan nedsättning i kaffetullen, som bevillningsutskottet föreslagit, komme detta att medföra väsentlig minskning i tullinkomsterna. Jag har beräknat denna minskning i rundt tal till 2,000,000 kronor; men då den näst föregående talaren upplyst om, att minskningen belöper sig till 2,240,000 kronor, accepterar jag denna siffra. Vid en sådan nedsättning, som här är i fråga, är det nödigt att tillse, huruvida den kan vara tillräddlig med hänsyn till statsverkets ställning. För icke länge sedan har Riksdagen beslutat, att hela bankovinsten skall användas för riksbankens ändamål. Af denna vinst har likväl Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen beräknat 2,000,000 kronor såsom inkomst för statsregleringen 1889. Enligt de upplysningar, som jag erhållit, har antingen Riksdagen redan, eller också statsutskottet i utlåtanden, som till Riksdagen inkommit föreslagit höjning hufvudsakligen i förslagsanslagen, utöfver hvad de i den kongl. propositionen om statsverkets tillstånd och behof upptagits. Denna höjning går till omkring 900,000 kronor. Af statsverkspropositionen finner man också, att det förefinnes en för år 1886 uppkommen fordran för ogulden bränvinstillverkningskatt utgörande 2,664,000 kronor. Om man tänker på att göra nedsättning i en inkomstkälla, vore det bättre att använda en del af årsinkomsten för att betäcka denna brist, än att såsom i den kongl. propositionen föreslås, anlita statsverkets kassaförslagsfond för ändamålet. Räknar man ihop dessa summor, bankovinsten, nedsättningen i kaffetullen, höjningen i förslagsanslagen samt fordran för ogulden bränvinstillverkningskatt, får jag ett belopp af omkring 7,800,000 kronor. Då är frågan den: kunna de tullsatser, som Riksdagen dels hittills beslutat och dels kommer att besluta, vara tillräckliga att fylla denna lucka? I det fallet ber jag att få hänvisa till utskottets eget utlåtande. Utskottet säger nemligen, att *det alldeles icke kan förutsättas, att tullinkomsterna skola komma att stiga med så stora belopp, som svara emot de ifrågasatta tull-*

Nedsättning i sätserna, lagda på den nuvarande importen, och i hvarje fall kan tullen å kaffe och kaffesurrogat. (Forts.)

väl sägas att all utredning saknas om hvad dessa tullar komma att belöpa sig till. Men det är äfven en annan omständighet, som härvid bör tagas i betraktande. Förhållandet med statsregleringen är sådant, att en del af skatterna inflyta först året efter det, för hvilket de äro beräknade. Detta är fallet med grundskatten, hästvakans- och trosspassevolansafgifterna, soldat- och båtsmansvakansafgifterna, arrendemedlen, mantalspengarne samt bevillningen af fast egendom och af inkomst. Dessa skattetitlar gå enligt riksstaten för år 1888 till 11,710,000 kronor, hvilket belopp, såsom behöfligt för bestridande af statsutgifter, redan innan skatterna inflyta, af tillgängliga medel måste förskjutas. Dessutom är det gifvet, att såväl statskontoret som Konungens befallningshafvande i länen behöfva någon kassa, hvilken, äfven lågt räknadt, måste uppgå till 4,000,000 kronor. Då kommer man upp till en summa om 15,710,000 kronor eller nära 16,000,000 kronor. Så stor bör enligt min uppfattning statsverkets kassaförlagsfond till det minsta vara. Men den är för närvarande på långt när icke så stor. Vid 1887 års utgång utgjorde kassaförlagsfonden 11,376,227,27, och innevarande år har Riksdagen afsatt till dess ökning 473,300 kronor. Således skulle den komma att utgöra 11,849,527,27. Kammaren torde deraf finna, att kassaförlagsfonden ännu är alldeles otillräcklig. Under de sista åren hafva också så små belopp afsatts, att, om det skall fortfara på detta sätt, det ännu kommer att dröja länge, innan denna fond vunnit erforderlig styrka. Nu skulle likväl kunna yppa sig tillfälle att genom den ökade tullinkomsten få fonden höjd, till hvad den bör vara. Väl skulle någon kunna invända, att det icke är lämpligt att hafva så stor kassaförlagsfond, emedan man på så sätt skulle komma att draga ur den allmänna rörelsen för mycket penningar, men dermed har ingen fara; om statskontoret stundom får större behållning än för tillfället behöfves, öfverlemnas densamma till riksgäldskontoret, hvilket åter släpper ut penningarna i allmänna rörelsen. Under sådana förhållanden kan jag icke finna det vara tillrådligt att åtminstone nu göra nedsättning i kaffetullen. Vi äro vana vid denna beskattning, och jag ber att få erinra derom, att kaffetullen hos oss är vida lägre än den, som finnes i Norge. Jag yrkar afslag.

Friherre Klinckowström: Jag ämnar icke yrka afslag på den af bevillningsutskottet föreslagna nedsättningen i kaffetullen. Jag har under en följd af riksdagar ständigt uttalat mig för ett nedsättande i de konsumtionsafgifter eller tullar å njutningsmedel, som den stora delen af befolkningen, de obemedlade klasserna, få betala. Jag tycker, att dessa klasser äro så högt beskattade, att, när en lindring kan ega rum, utan att statsverkets ställning derigenom försvagas, det är Riksdagens ovilkorliga pligt — efter mitt förmenande — att åstadkomma en sådan lindring. Här har af utskottet blifvit föreslagen en minskning i tullen på kaffe med icke mindre än fjorton öre per kilogram. Det finner jag likväl vara

något för långt gånget af flere skäl. Först och främst kan man ännu icke fullt bestämma verkan af tullen i allmänhet på statsverket, och under sådana förhållanden hade det kanske varit lämpligare att vidtaga nedsättning i mindre skala, än hvad här blifvit föreslaget. En reservant mot utskottets förslag i denna punkt, herr Lithander, har föreslagit en nedsättning till sexton öre, och redan det är ganska mycket. Det är nemligen 2,140,672 kronor, som en tull af sexton öre skulle utgöra på den quantitet, som i medeltal enligt bevillningsutskottets betänkande införts under de åtta sista åren. Den skillnad således i tullen, som finnes emellan utskottets förslag och reservantens, är fyra öre. Beräknade efter samma medeltal, jag nyss uppgifvit uppgår den till 535,168 kronor. Orsaken, hvarför jag håller på en minskad nedsättning, mot hvad utskottet föreslagit, är den, mine herrar, att jag tycker både rättvist och billigt vara, att, när vi komma till en senare punkt, pag. 113, angående tull på lysoljor, dessa oljor befrias från tull, som nu lär utgå med två öre per kilogram, ty lysoljor, mine herrar, äro icke något njutningsmedel, utan de äro ett af de väsentligaste behofven för just de allra fattigaste arbetande klasserna i landet. De motiv, utskottet uppgifvit i sitt förslag för att icke befria lysoljorna från tull, oaktadt derom väckts särskild motion, jag vill minnas af herr Odell m. fl., skulle vara, att man anser, att de förmögnare klasserna förbruka per person mycket mera lysoljor än de fattige. Det är möjligt, men det är därför, att de äro rika. De rika förbruka alla ämnen mer, både lifsmedel och kläder o. s. v.; men det är icke jemförligt med behofvet hos de allra fattigaste klasserna af att under vintrens långa timmar kunna fortsätta sitt mödosamma, kanske ofta föga lönande, arbete för att lifnära sig, eller ett bevis för att för dem frihet från tull på lysoljor icke skulle vara af stort behof; och den principen hyllar jag, att man bör söka, när man kan, utan att statsverkets inkomster derigenom förstöras eller lida men, vidtaga åtgärder för att lindra den betryckta ställningen hos de högst beskattade, mindre bemedlade klasserna i landet. Och det synes mig, som om vi genom nedsättning i kaffetullen till sexton öre, såsom herr Lithander föreslagit, i stället för till tolf öre, såsom utskottet föreslagit, skulle kunna befria lysoljorna från all tull, ty tullinkomsterna för lysoljor för år 1886 utgjorde enligt utskottets redogörelse 530,038 kronor; och den minskade nedsättningen i kaffetullen eller 4 öre mindre än hvad utskottet föreslagit gör 535,168 kronor, eller i det allra närmaste lika mycket, som den stora lättnad utskottet afsett att bereda de mindre bemedlade klasserna genom nedsättning af kaffetullen. Sålunda tror jag, att en klokare fördelning af denna lättnad för dessa klasser skulle vinnas än genom totalnedsättning både i kaffetullen och tullen å lysoljor, och tulibeloppet blir i det närmaste detsamma. På grund deraf vågar jag föreslå, att, med afslag å hvad utskottet i denna 78 punkt hemställt, nedsättning i kaffetullen måtte af kammaren beslutas till 16 öre i stället

Nedsättning i tullen å kaffe och kaffesurrogat.
(Forts.)

Nedsättning i för 12 öre, allt under förutsättning, att, när lysoljorna, pag. 113, tullen å kaffe förekomma, kammaren äfven då på mitt värdsamma förslag beslutar, att lysoljor skola vara från all tull befriade.

och kaffesurrogat.

(Forts.)

Herr Hedlund: Det är nog sant, som den föregående talararen yttrade, att de af kammarens ledamöter, som stå på samma sida som den, hvilken nu i all anspråkslöshet har ordet, verkligen handla efter principer, och att vi velat uttala en sådan princip redan vid föredragningen af första punkten af detta betänkande, är äfven riktigt. Jag kan dock för min del icke anse det vara oriktigt att handla efter grundsatser, för så vidt de nemligen äro goda och rigtiga; att handla efter dåliga grundsatser hafva vi frihandlare aldrig velat vara med om. Till de goda grundsatserna hör efter mitt förmenande, att man med hänsyn till statens inkomster söker få dem fördelade efter rättvisa skatteformer. Grundprincipen för en god och sund skatteform är att man beskattas efter den olika förmågan att bära skatten. eller med andra ord att de, som mera förmå, skola mera bidraga till det allmännas välfärd och detta så mycket hellre, som de ju hafva större intressen att skydda. Ett korollarium häraf måste blifva, att vi skola lägga minsta möjliga skatter på de fattiga. Jag finner med glädje att jag i denna punkt står på samma ståndpunkt som de båda sista talarne. Det ligger icke i frihandlarnes system att i afseende å kaffetullen söka vålla våra motståndare svårigheter. Nog hafva vi bättre föremål för våra attacker i så fall än kaffet. Vi frihandlare äro för öfrigt hyggligt och beskedligt folk, som icke vilja drifva anfallet längre, än vi anse billigt, och det veta vi alla, så praktiske äro vi, att en förvillelse går icke öfver på ett ögonblick.

Jag lemnar nu sjelfva principfrågan å sido, möjligen förbehållande mig att dit återkomma, då vi komma till tullen på ull, men anhåller nu något få hålla mig vid den här ifrågakomna tullen å kaffe.

Jag ber dervid få återkalla i minnet hos en och annan att alltid, då det varit fråga om nedsättning i tullen på kaffe och socker, har jag uttalat mig i första rummet för nedsättning af kaffetullen. I fråga om tull å socker kan man säga, och jag har sjelf försökt göra beräkningar öfver konsumtionen af socker, att denna konsumtion någorlunda står i förhållande till förbrukarnes inkomster, men detta är icke fallet med kaffet. Deraf förtära nemligen de mindre bemedlade klasserna icke blott proportionsvis mera utan absolut mycket mera än de förmögnare. Kaffetull hör således till de tullar, som mest drabba de mindre bemedlade, hvilket deremot icke tullen å sockret gör. Detta oakadt ställer dock icke kaffetullen sig så ogynsam för de mindre bemedlade som fläsktullen, ty i afseende å det amerikanska fläsket skatta de förmögnare icke ett öre af de två millioner, denna fläsktull kommer att tillföra statskassan, utan denna tullskatt drabbar helt och hållet de fattigare.

Det hade varit önskligt att de ärade talarne, då de yttrade så ömmande ord för de mindre bemedlades njutningsmedel, icke helt och hållet glömt att dessa också hade behof af näringsmedel, hvilket för dem äro af vida större betydelse än njutningsmedlen, ehuru jag därför visst icke underkänner äfven de sistnämndas betydelse.

Nedsättning i tullen å kaffe och kaffesurrogat.
(Forts.)

Här hafva viktiga anmärkningar gjorts emot tullen å kaffet, och framför allt har man lagt stor vikt vid dess betydelse i sanitärt hänseende.

Det är en obestriddlig sanning, att i vissa delar af landet förätres kaffe till en skadlig ytterlighet, men skulle staten göra sig till förmyndare för hvad som är helsosamt eller icke, i likhet med hvad förhållandet är med kaffet, då skulle vi få undersöka en hel massa sakers helsosambet eller skadlighet. Jag anser ett sådant förmynderskap nödvändigt endast i afseende å en enda artikel nemligen bränvin och har alltid varit med om att öka skatten derå. Detta kan visserligen tyckas stå i strid med den grundsats, jag nyss uttalade, men det är en alldeles särskild omständighet med bränvinet nemligen den, att det har den olyckliga egenskapen att medföra tillfällig sinnesförvirring genom sin inverkan på den menskliga hjernan.

Då man ser denna sinnesförvirrings verkningar och huru en eljest hygglig och beskedlig karl under rusets inverkan ofta till och med begår brott, då måste man noga betänka sig, innan man lägger denna frihetens lineal, som jag eljest vill nyttja i alla sociala förhållanden, äfven på bränvinet.

Då man icke är öfverdrifvet doktrinär, måste man understundom göra undantag, men detta är dock icke tillämpligt i afseende å kaffe.

Vi hafva sökt införa och befrämja kaffedrickningen såsom motvigt emot bruket af bränvin. Det är möjligt att man dermed kommit för långt, men för min del kan jag icke gå in på att man till den orättfärdiga fläsktullen skall ytterligare lägga kaffetullen, hvilken ju äfven i så betydlig mån drabbar de mindre bemedlade.

Hvad angår den uttalade farhågan, att vi nu skulle få allt för höga statsinkomster, ber jag få säga några ord. Den siste värde talaren, hvilken torde kunna hafva yttrat sig på embetets vägnar, visade att långt från att få något öfverskott genom kaffetullens bibehållande oförändrad, skulle vi tvärtom riskera att sätta statskassan i en dålig ställning, om vi nu nedsatte tullen å kaffe.

Detta må dock vederbörande klarera och i första hand bör väl detta åligga den regering, som nu i afseende å statsregleringen står i vänskapligt förhållande till det protektionistiska partiet. För min del har jag icke något med statsregleringens uppgörande att skaffa, men att säga, att det skulle ligga någon fara uti att minska denna skatteartikel därför att, om statsverket en kommande period skulle behöfva större inkomster, vi skulle vara tvungna att bibehålla de skatter på spanmål och fläsk vi anse vara orättvisa, det anser jag för en orimlighet. Mot ett sådant argument vill jag använda, att i så fall få vi söka de nödiga skatteförhöjningarne

Nedsättning i på andra områden. Kaffetullen har för öfrigt vid ett par föregående tillfällen varit fluktuerande, och det är ju icke omöjligt att tullen å kaffe och kaffesurrogat. åter höja denna tull, om sämre förhållanden inträda. För en sådan eventualitet vill jag icke rubba en grundsats, som alltid legat (Forts.) mig om hjertat, och, äfven om vi nu riskerade att genom nedsättning i kaffe- och andra finanstullar gifva ett nytt och kraftigt argument åt våra motståndare, vill jag dock icke tillmäta detta argument en sådan vikt, att jag därför icke skulle vilja förena mig med de protektionister, som önska att gifva nedsättning i kaffetullen i utbyte mot fläsk- och spanmålstullarne och sålunda åtminstone i någon mån försona sina synder.

Friherre Barnekow: Jag begärde ordet, då den förste talaren i frågan yttrade sig samt ordade om folksånger. Han yttrade nemligen, att hvarje land hade sina folksånger och därför skulle äfven utskottet hafva sin, som nu skulle bestå uti att sätta ned tullen på kaffet. Naturligtvis menade han dermed, att utskottet sålunda skulle vara ute på popularitetsjagt och söka göra sig populärt hos den stora allmänheten. Låtom oss icke strida om, hvilka som äro ute på popularitetsjagt, protektionister eller frihandlare, ty det kan hända att denna beskyllning kan riktas emot båda partierna, likasom väl äfven å båda sidor finnas de, som icke äro popularitetsjägare. Vi skola nu icke fästa oss vid den saken, och för min del tror jag, att utskottet behandlat denna sak helt enkelt.

Utskottet har nemligen varit af den mening, att vi skulle pålägga skyddstullar och icke finanstullar, och då är det klart, att vi skola taga statsinkomsterna på annan väg och lindra tullen på sådana varor, som icke odlas i landet utan måste hit införas. Utskottet har dervid icke talat ett enda ord om arbetarnes intressen.

Det är verkligen förvånande att se, hurusom under diskussionen i denna fråga frihandlarne begagnat sig af protektionisternas motiv.

Så yttrade en talare på motsatta sidan nyss: "hvad gör det om vi nu också sätta ned tullen på kaffet, det blir ändå icke konsumenterna utan mellanhänderna, som deraf komma att draga fördelen". Detsamma hafva ju protektionisterna förut sagt i afseende å vissa andra tullsatser. I detta fall, då det passar sig för frihandlarne, äro de fullkomligt ense med protektionisterna, men en annan gång säga de deremot, att det är konsumenterna som få betala tullen och passar icke heller detta in, är det producenterna. Dessa skäl vänder och vrider man i en cirkelgång, alltefter som det passar sig.

Samma talare yttrade vidare att läkare sagt, att förtärande af kaffe vore skadligt för organismen. Detta skäl tror jag icke heller håller streck, ty nog ser man många, som uppnått hög ålder, ehuru de i alla sina dagar begagnat kaffe. Jag ber i sådant hänseende få erinra om den gamla historien om att en person sade till en 90 års gammal gumma, att kaffe vore ett gift, och fick till

svar: "Ja, om det är ett gift, så är det åtminstone ett långsamt gift". Nog ser man åtminstone många äldre personer, som hela sin lefnad förtärt kaffe och mått förträffligt deraf. Om vi gå in i fattigmans stuga, så se vi öfverallt i hela riket, huru som kaffepannan står på spisel och puttrar, och då torde man med skäl kunna säga att, om kaffet är ett gift, är det åtminstone mycket långsamt tärande. Icke skall man derfor förebrå oss protektionister att vilja uppmuntra missbruket af kaffe och beskylla oss för att nedsätta tullen å kaffet, i akt och mening att derigenom förgifta våra arbetare. Det är dock att gå för långt.

Nedsättning i tullen å kaffe och kaffesurrogat.
(Forts.)

Man har också beskylt oss för, att meningen med fläsktullens åsättande varit att uppmuntra emigrationen. Detta argument använder man också, då det passar. För en tid sedan kom en karl i min hemtrakt in till mig och sade, att han hade för afsigt att utvandra till Amerika, och på min fråga om orsaken dertill, svarade han, att det vore derfor, att han icke ville fullgöra sin värnpligt. En talare från Östergötland upplyste oss, om, att i hans hemtrakt emigrerade folket, derfor att vi lagt tull på brödet, men för min del tror jag att skälen till emigrationen äro helt andra. Så emigrerar en derfor att han har en fader i Amerika, som skickat honom respenningar, och en annan af andra skäl. För min del kan jag icke se någon olycka deruti, att folket söker skaffa sig sin utkomst på annat håll, då Sverige icke kan föda dem. I mina trakter utvandra många till Amerika, men andra komma i stället, så att vi icke hafva någon brist på arbetare, utan hafva svårt att underhålla dem vi hafva. Jag kan derfor icke anse emigrationen för närvarande som någon olycka.

Hvad den nu föreslagna nedsättningen i tullen å kaffe beträffar, så har en talare, vid hvars uttalanden i finansiella frågor jag fäster mycket afseende, påpekat att vi böra gå försigtigt till väga och se oss noga före, innan vi besluta en dylik nedsättning, emedan statsverket alltförväl torde kunna behöfva denna inkomst.

Jag inser ganska väl det berättigade i detta inkast, och det är också min uppfattning, att det med skyddstullar skall blifva svårt att beräkna statens behof. Det är nemligen klart, att det för en finansminister skall vara lättare att beräkna statsinkomsterna med finans- än med skyddstullar, ty den inhemska konkurrensen kan göra att landet icke erhåller de inkomster, man beräknat af dessa sistnämnda. Jag tror dock, att det skall inflyta så mycket penningar, att det icke gerna kan vara förenadt med någon risk att nu bevilja någon nedsättning i tullen å kaffe. Men då jag ej varit närvarande i utskottet vid behandling af denna fråga och anser utskottets nedsättning väl stor, ber jag att hos herr talmannen få anhålla om proposition derpå, att tullen å kaffe måtte nedsättas från sitt nuvarande belopp 26 öre till 20 öre, samt tullen å till kaffesurrogat användbara brända växter från 35 öre till 30 öre, allt för 1 kilogram.

Herr Reuterswärd: Innevarande Riksdags bevillningsutskott har fått uppbära en mängd beskyllningar, dels i den öppna stri-

*Nedsättning i
tullen å kaffe
och kaffesurrogat.*
(Forts.)

den och dels anonymt. Dessa senare vill jag likna vid en strid med förgiftade vapen, hvilka enligt krigsbruket öfver hela den civiliserade verlden äro förbjudna och äfven borde vara det i det parlamentariska lifvet. Jag begärde egentligen ordet för att yttra något med afseende å den förste talarens framställning. Den ärade talaren beskyldde nemligen innevarande års bevillningsutskott för att der skulle hafva tillgått såsom vid en auktion. Han säger, att ledamot bjuder en tull af 4 öre, en annan 6 öre, en tredje föreslår 10 öre och pang — slås klubban i bordet. Har herr Adelsköld icke bättre reda på, hvad som tilldrager sig inom Riksdagen eller inom det protektionistiska partiet, då får jag verkligen säga honom, att han är illa underrättad, och äro de uppgifter han i öfrigt lemnat icke tillförlitligare än denna, då beklagar jag honom verkligen.

Den ärade talaren nämnde också, att ett bolag här varit nära att bildas för att tillverka gjutna rör, men att hela den affären omintetgjorts till följd af gårdagens beslut om åsättande af tull å tackjern. Jag vill fråga den värde talaren, om det icke varit till nytta för detta bolag, att det afbidat detta beslut, innan det konstituerat sig, eller hade det varit bättre, om bolaget bildats och blifvit ruineradt, såsom fallet varit med många svenska jern-industri-bolag?

Denna deras åsigt om gårdagens beslut kan dock icke gerna bero på något annat än att tackjernstullen skulle så fördyra varan, att affären icke skulle löna sig.

Icke lärer detta gårdagens beslut om tull å tackjern redan hafva verkat derhän, att tackjernet stigit i pris med de 80 öre per 100 kilogram, som åsattes i går.

Nej, mine herrar, vi kunna köpa tackjernet i dag precis lika billigt som i går och föregående dagar, ty tullen inverkar icke på det sättet, men möjligen så, att, då en liten prisskilnad finnes mellan det utländska och inländska tackjernet, tvingas en del svenska fabrikanter att använda det svenska tackjernet. Det är för att vinna afsättning för den inhemska varan, hvilket i närvarande stund är nästan omöjligt, icke för att höja priset, som vi kämpa.

Den ärade talaren kallade sig sjelf för en moderat protektionist, men skola protektionisterna vara af den beskaffenheten, då vill jag verkligen säga: "Gud bevara oss för våra vänner!" Nej, mine herrar, bättre sådana hafva vi!

Han omnämnde också, att en erfaren läkare sagt honom, att kaffe vore ett förderf, ja ett verkligt gift och att, då man icke kunde helt och hållet förbjuda förtärandet deraf, borde man åtminstone fördyra varan för att sålunda göra den svåråtkomlig för de mindre bemedlade.

Jag har också talat med läkare och med framstående sådana om kaffets inverkan på helsotillståndet, och jag kan försäkra, att de fleste läkare, utom möjligen de, som sjelfva af en eller annan orsak icke begagna kaffe, med en mun skola säga, att kaffe, måttligt njutet, är icke skadligt, men stimulerande och såsom sådant

nödvändigt äfven för kroppsarbetaren, i synnerhet som det mången gång hindrar bruket af bränvin.

Men det är icke sådant kaffe herr Adelsköld bjuder oss på, utan han bjuder oss på kaffe, som göres af deg och som rullas med blykulor i tunnor. Finnes verkligen sådant kaffe i handeln, då tillämpar icke tullstyrelsen paragrafen sådan den är uppställd, ty vi hafva föreslagit lika lydelse af paragrafen, som förut eller tull å kaffe samt alla till kaffesurrogat användbara brända växter. Till sådana växter kan väl icke räknas kaffe af deg eller sådant som rullas med blykulor, ty dylika varor skall tullstyrelsen förbjuda till införsel och, underlåter den detta, gör den icke sin pligt. Jag är dock öfvertygad om, att sådant kaffe endast finnes till i inbillningen.

Vidare yttrade samme värde talare, att han ansåg utskottets mening vara att framkalla ökad förbrukning af kaffe, men det försäkrar jag honom icke är händelsen. Utskottet har ansett sig böra begagna första lägliga tillfälle att lemna en ersättning för de pålagda lifsmedelsskatterna och denna ersättning är icke så liten, ty den går på $2\frac{1}{4}$ millioner. Det är icke heller tvifvel underkastadt, att det just är de mindre bemedlade klasserna denna eftergift träffar.

Till svar på hvad en talare sade, att det vore bättre att minska tullen å kaffe endast med några öre, men deremot alldeles taga bort tullen å lysoljorna, ber jag få säga, att den ärade talareren har rätt i sina premisser, ty minskar man tullen på en vara med endast en obetydlighet, då stannar hela vinsten deraf i mellanhändernas fickor och kommer icke den konsumerande allmänheten till godo. Utskottet utgick därför från den tanken, att man borde göra nedsättningen så stor, att konsumenterna skulle få nytta deraf, och jag vill påstå att, då man sänker tullen med 14 öre, kommer det nog att synas i detaljhandeln.

Man vet icke hvad man skall tro, när man från samma håll och samma parti får höra framställas de mest motsatta idéer. Den ena gången begagnar man sig af våra egna skäl för att vederlägga oss, en annan gång, då de ej passa för ändamålet, söker man påvisa deras ohållbarhet. Hade man ej då en själfständig öfvertygelse, vore man att beklaga.

Samme talare har i en omfattande motivering till sin motion föreslagit, att de tullsatser, som åsättas vid denna riksdag, böra tagas i betraktande vid uppgörandet af nästa års statsreglering på så sätt, att tullinkomster för vissa artiklar skola användas för vissa ändamål. Men kan det vara lämpligt, att innevarande Riksdag på förhand bestämmer om användandet af de skatter, som ingå till statsverket nästa år, innan man vet om det räcker på ena hållet eller fattas på det andra? Låtom oss vänta dermed till dess vi fått emottaga nästa års kongl. proposition, ty det är ganska vågadt att nu säga, huru dessa skatter skola användas.

En annan talare varnade Riksdagen för att nu göra denna betydliga nedsättning, och jag är honom i viss mån tack skyldig därför. Samma motiv, som han haft därför, har jag verkligen

Nedsättning i
tullen å kaffe
och kaffesurro-
gat.
(Forts.)

Nedsättning i
tullen å kaffe
och kaffesurrogat.
(Forts.)

inom utskottet åberopat vid andra punkter. Jag har för min del ej vågat att göra upp beräkningar lika lättvindigt som skett från annat håll. Här har talats om tiotals millioner kronor och att det skulle blifva öfverflöd på öfverflöd. Jag vågar ej taga på mitt ansvar, att beräkningarna om statsinkomsterna för detta år hålla streck; ty jag tror, att det i mångt och mycket skall visa sig, att de varit för högt beräknade, och att vi snarare skola få en brist på många millioner, minst 5 å 6, att fylla. Sålunda är jag fullkomligt öfvertygad om, att för det öfverskott, man här fruktar, har nästa Riksdag full användning. Skulle deremot det lyckliga förhållande inträffa, att vi erhålla öfverskott, hafva vi många och stora ouppfyllda behof, som redan allt för länge stått på dagordningen, så att jag tror, att vi ej behöfva hafva några bekymmer för ett blifvande öfverflöd i statskassan.

Friherre Klinckowström föreslog, att vi skola acceptera reservantens förslag, och han räknade mycket riktigt ut, att, om vi låta tullen stanna vid 16 öre, skulle vi i tullinkomster få 500,000 kronor mera, och om vi taga bort tullen å lysoljor, skulle tullinkomsterna blifva de samma, som om tullnedsättningen sker endast på kaffe. Men om någonsin den förste talarens uppgift kan ega tillämpning, så är det när man borttager en tull så obetydlig som den, hvilken nu är lagd å lysoljor. Den, som köper en liter eller ett kvarter lysolja, han får sannerligen ej den ringaste nytta utaf borttagandet af denna obetydliga tull på 2 öre per kilogram; ty köpmannen tager ej i betalning *bråkdelar* af ett öre, utan han tager nog öret fullt ut. Skulle man alltså till förmån för de fattiga borttaga denna 2 öres tull, så erhålla de derigenom ingen fördel, men statsverket gör en förlust på $\frac{1}{2}$ million kronor. Jag undrar just, mine herrar, om icke bevillningsutskottet skulle fått emottaga en ganska välförtjent förebråelse, i fall det, när så många tullar, egnade att betydligt öka statsinkomsterna, föreslagits, i fall det då, säger jag, beträffande kaffetullen förklarar: "den låta vi vara till nästa riksdag". Det skulle jag för min del ansett oädelt handladt.

Jag anser kaffetullen, vara af beskaffenhet, att, när statsverket ej längre är i behof af den, bör den tagas bort.

På grund deraf och på de i öfrigt af utskottet andragna skäl anhåller jag om bifall till denna punkt.

Herr Bexell: Den förste talaren betonade mycket skarpt det olyckliga förhållandet att den fattiga befolkningen får låta sig nöja med billiga kaffesorter, såsom för helsan mycket skadliga. Han sade icke, att kaffe i allmänhet var skadligt, utan blott de billigare slagen. Jag tycker, att han, för att afhjelpa detta bedröfliga förhållande, bort föreslå hela kaffetullens upphörande. Då hade de fattiga ju blifvit i tillfälle få köpa ett kaffe, som vore 26 öre dyrare. Men han ville ej hafva bort kaffetullen, utan för honom få de fortfarande hålla på med att köpa de billiga, men dåliga kaffesorterna. Kan detta vara att uppträda såsom målsman för den fattigare befolkningen?

Emellertid instämmer jag uti hvad som nyss yttrades, att nemligen vinsten af en *liten* nedsättning i kaffetullen ej skulle komma konsumenterna till godo, utan stanna hos mellanhänderna. Derför — skall nedsättning i tullen ega rum, så må det ske i öfverensstämmelse med utskottets förslag, hvarå jag yrkar bifall.

Nedsättning i tullen å kaffe och kaffesurrogat.
(Forts.)

Herr Carlsson: Den föreslagna nedsättningen i kaffetullen är väl den mest välbetänkta och välgrundade åtgärd, man kan vidtaga, i det den länder till fromma, så väl för de fattiga, som för den arbetande klassen, helst dessa, hvilka hafva minsta råd, genom sin talrikhet hufvudsakligen få betala denna kaffeskatt, utan att därför få räkna sig till godo hvarken högre arbetslöner eller bättre tillfälle till arbetsförtjenst, hvilket deremot är fallet i fråga om skyddstullar. Detta allt är också så mycket obilligare, som det sämre och tyngre kaffe, dessa klasser konsumera, drager samma tull som det bättre och dyrare, hvilket förtäres af de förögnare samhällsklasserna.

Sedan nu skyddstullarne blifvit antagna och bränvinsskatten höjts, hvarigenom statsverket får en ökad inkomst på 8 å 10 millioner kronor, så torde det ej möta några svårigheter från det allmännas sida att afstå de 2 millioner kronor, hvarmed man beräknat, att statsinkomsterna genom kaffetullens nedsättande skulle minskas.

Det kan nog sägas, att kaffe är en lyxartikel, som de mindre bemedlade därför skulle kunna undvara, och jag vill ej förneka sanningen deraf; men kaffet har dock blifvit en ersättningsartikel för den minskade förbrukningen af bränvinet, och det må väl ingen beklaga sig öfver.

Kaffet är dessutom ett begärligt njutningsmedel för mången, som ej har råd att hålla sig med dyrbarare eller bättre lyx, och förbrukningen deraf är så allmän, att denna dryck ej saknas ens i den ringaste koja. Fattiga, äldre och orkeslösare personer undvara hellre brödet än kaffet.

Redan vid 1887 års riksdag gjorde skyddstullvännerna framställning om nedsättning i kaffetullen till 12 öre per kilo, och det vore därför så mycket mera att beklaga, om de nu, sedan skyddstullarne antagits, icke skulle infria sitt löfte.

För min del skulle jag ej hafva något emot hela kaffetullens borttagande, alldenstund jag finner den vara en hård och ojemn beskattning, men då de för statskassan beräknade högre tullinkomsterna ännu icke flutit in, torde försigtigheten bjuda, att man för *närvarande* stannar vid det belopp, som utskottet föreslagit, hvar-till jag vördsamt yrkar bifall.

Herr Nyström: Alltifrån det tullfrågorna gjorde sitt inträde inom Riksdagen, och det är nu många år sedan, har det varit min åsigt och ledande grundsats, att försöka bevara det svenska arbetet åt Sverige och sålunda undgå att till utlandet utgifva penningar, hvilka bättre kunde användas till att betala inhemskt arbete, och i följd deraf har det också varit min åsigt att, när stats-

Nedsättning i tullen å kaffe och kaffesurrogat. inkomsterna på det sättet ökades, så borde i samma mån ega rum en nedsättning i finanstullarne, kaffetullen i första hand och sedan tullen å lysoljor.

(Forts.)

Här har nu märkligt nog försports ett kraftigt motstånd från herrar frihandlare och från frihandlare, som till en del representera Norrland. De vilja motsätta sig en på samma gång så billig och skyldig nedsättning som den nu ifrågasatta. En talare, herr Andersson, hvilken under gårdagen så ifrigt protesterade mot fläsktullen, såsom egnad att än ytterligare höja norrländingens förut så tunga skatter, motsätter sig nu en skattenedsättning, som så direkt skulle verka till deras fördel och uppenbarligen långt mera, än den tullfrihet å fläsk, hvarför han i går kämpade. Jag kan icke finna, att ett sådant motstånd har något skäl för sig.

Herr Adelsköld framdrog saker, som jag till en början trodde icke rörde denna punkt, han talade om tackjern o. s. v. Men så kom han med en visa, som han kallade för en folksång, hvilken skulle hafva blifvit antagen vid ett protektionistmöte. Visserligen var jag närvarande vid detta möte, och en visa stacks i min hand, jag läste den, fann den ej lämplig och kastade bort den; men något annat i den vägen känner jag ej till. Deremot föreföll mig nyss herr Adelskölds uppträdande, som en svanesång öfver det gamla systemets försvinnande, ty det inse vi väl alla, att ett nytt måste införas. Hvertill tjenar då detta envisa motstånd? Låtom oss hellre vara eniga och hjälpas åt, att föra vårt land framåt, åtminstone för några år. Finna vi då, mine herrar, att detta system ej är nyttigt, så kunna vi ju ändra eller gå ifrån det systemet, men låtom oss nu visa enighet! Och från den synpunkten tycker jag, att det icke är skäl att så ihärdigt hålla fast vid denna tullsats, hvars nedsättning är föreslagen med hänsyn till arbetarnes sanna bästa.

Herr Sandberg, som hör till protektionisterna, vill icke vara med om någon nedsättning uti ifrågavarande kaffetull, fastän enligt herr Wærns beräkningar förra årets föreslagna tullar skulle uppgå till 9 å 10 millioner kronor. Sedan nu tillkommit förhöjda tullar å spanmål och mjöl, förhöjd bränvinsskatt, tull å tackjern och mycket annat, som förekommer i detta betänkande, torde statsverket få en ökning i dess inkomster på cirka 15 å 17 millioner kronor. Jag vill väl ej antaga, att denna förhöjning i statsinkomsterna inträffar till fulla beloppet, utan tvärtom att den stannar vid t. ex. 10 millioner kronor; men att den nu ifrågasatta nedsättningen i kaffetullen, hvilken ej tillskyndar statskassan större förlust än något öfver 2 millioner kronor, men skulle bereda den arbetande klassen en stor lindring, skall kunna ega rum, torde framgå vid det enklaste öfverslag af statens debet och kredit.

I förbigående har framhållits en nedsättning af tullen å lysoljor. Jag tror och vill förbehålla mig att, då denna fråga förekommer till behandling, få förklara, att denna tull mycket ledigt bör kunna borttagas, hvilket jag också yrkat uti afgifven reservation.

Det var mig ett nöje att höra, att den ärade representanten

från Göteborg, herr Hedlund, antagligen kommer att rösta för protektionisternas förslag. Jag tackar honom särskildt för att han vidhåller denna goda åsigt, utan afseende å hvarken protektionism eller frihandel, och för att han velat träda fram i denna sak och säga: jag måste tala för den åsigt jag har från forna dagar, och hvilken jag anser riktig, nemligen att man genom denna nedsättning bör lindra arbetarnes utgifter.

Nedsättning i tullen å kaffe och kaffesurrogat.
(Forts.)

Friherre Barnekow har förordat nedsättning från 26 till 20 öre för kaffe och från 35 till 30 öre för kaffesurrogat. Men, mine herrar, kan Riksdagen ej bereda den fattiga och arbetande klassen någon bättre lisa, så vinnes föga. Ty det skulle vara ett allt för litet tillmötesgående att vidtaga en så liten nedsättning, och jag kan icke förstå att friherre Barnekow, som suttit som ledamot i utskottet och ej reserverat sig, nu kan ifrågasätta något dylikt.

Jag ber få säga, att jag har fullkomligt reda på norrländingarnes ställningar och förhållanden, äfven med afseende å kaffeförbrukningen. Jag har förr velat i min ringa mån söka inskränka den. Men jag har nu funnit, att kaffet för norrländingarne är en sådan nödvändighetsvara, att förbrukningen skulle föga förminskas, om man öck höjde tullen med 50 procent. I synnerhet är kaffet en nödvändighetsartikel i öfra Norrland för dem, som ligga i skogar och äro ute på förtjenst. På resande fot, som de under veckor och månader äro, kunna de ej föra med sig hvarken öl, mjölk eller annan skrymmande proviant, men en så lätt vara som kaffe, hvilken beredes endast med tillsats af vatten, kunna de utan olägenhet taga med sig, och detta göra de äfven nu mera än förr, sedan de kommit till insigt om att kaffet icke är så oohelsoamt samt börjat begagna det vid svårare arbeten i stället för rusdrycker.

Med afseende härå och särskildt derpå, att det här gäller en lättnad för Norrland, som nu blifvit tyngst beskattadt, hoppas jag och anhåller, att Riksdagen måtte visa någon erkänsla genom att nedsätta tullen å kaffe till det belopp utskottet föreslagit, hvartill jag yrkar bifall.

Vid slutet af detta anförande framträngde rop på proposition.

Herr Casparsson: Jag tror att den erfarenheten är temligen allmän, att kaffet utöfvar en muntrande inverkan på den delen af vårt slägte, hvilken vi måhända med orätt kalla den svagare. En liknande inverkan synes frågan om kaffetullen haft på den förste talaren. Ty han började sitt anförande med att, om icke uppstämman, så åtminstone recitera en visa, som skulle tillkommit vid ett nyligen hållet enskildt möte. Men i goda smakens namn vågar jag med psalmistens ord tillropa honom: "Haf dina visors buller bort"!

Hvad sjelfva saken nu beträffar har, såväl af honom som af åtskilliga andra talare, framhållits kaffets skadliga inflytande på helsan, och vid 1887 års riksdag hade den förste talaren ett längre, i vissa delar härresande anförande angående de förfalskningar af

Nedsättning i kaffe, hvilka egt rum, och han yttrade dervid bland annat, att en tullens å kaffe framstående provinsialläkare tillskrifvit det dåliga kaffet orsaken till en mängd nerv- och magsjukdomar. Jag håller för mycket troligt att det dåliga kaffet också har en dålig inverkan, men anser på samma gång, att vill man sätta den kaffekonsumerande befolkningen i tillfälle att erhålla ett kaffe af bättre beskaffenhet, så är det ett verksamt sätt att söka nedbringa priset derå på sätt och i den riktning, bevillningsutskottet föreslagit.

(Forts.)

Här har talats mycket om den öfverdrifna konsumtionen af kaffe i Sverige. I alla tider har jag hörts talas härom, men när jag hör sådana "allmänna erfarenheter", har jag en obotlig åkomma att vilja något närmare taga reda på huru härmed förhåller sig, och då går jag genast till siffror, der sådana finnas att erhålla.

Beträffande kaffekonsumtionen i vårt land uppgår importen för de 5 sista åren i medeltal till 14,700,000 kilogram, utgörande, fördeladt per individ af hela befolkningen, 4,700,000 personer, 3 kilogram eller 7,05 skålpund, och det är väl icke så betydligt. Nu kan invändas, att det ej är hela befolkningen, som konsumerar kaffe. Jag vill då göra afdrag för barn och ungdom emellan ett och femton år, utgörande 1½ million, då det återstår 3,200,000 personer med en kaffekonsumtion af 10½ skålpund per individ — och det kan jag ej heller finna är så mycket att tala om. Missbruk kunna ju ega rum och mången använder otvifvelaktigt en kaffequantitet, som är för helsan skadlig, men missbruk förekomma på alla områden och att undvika dem är omöjligt, men totalkonsumtionen i Sverige synes dock ej så anmärkningsvärd stor.

Jag har sökt motsvarande uppgifter från andra länder, men det har medfört vissa svarigheter därför att flera af dessa länder både exportera och importera denna artikel, hvarför jag ej kunnat få fullt exakta siffror för andra länder än Sverige, Norge och Danmark. Siffrorna äro uttryckta i tullvärde. I Sverige har sålunda konsumtionen i medeltal under de fem sista åren per person utgjort 3,60, i Danmark 3,51 samt i Norge 4,23. I Norge har konsumtionen alltså varit störst, i Sverige och Danmark ungefärligen lika, något högre i Sverige. Det är det resultat, hvartill jag i detta fall kommit.

Den nu föreslagna nedsättningen i kaffetullen, beräknad efter importen, skulle utgöra 2,058,000 kronor. Den förste talaren tog till 2½ millioner, men det är öfverdrifvet till och med efter de siffror vi hafva från 1886, då importen af kaffe var ovanligt stor, hvartill jag tror anledningen var den, att under första delen af året prisen höllo sig jemna, hvaremot under hösten en på förhand beräknad prisstegring inträffade. Men äfven om det året lägges till grund för beräkningarne, så skulle statsinkomsterna minskas med blott 2,266,000 kronor.

Nu är att märka att det är en trosartikel i frihandelslägret — jag ber om ursäkt att jag på neutralt område använder ett uttryck, som kan synas som en partiterm, men jag fattar det nu blott i teknisk mening — att nemligen höga tullar gifva låga inkomster, och tvärtom låga tullsatsar höga tullinkomster, och jag

tror att den satsen har ett visst berättigande. Det är ju dock naturligt, att, om en *sådan* nedsättning, som den utskottet föreslagit, sker, statsinkomsterna måste komma att nedgå, men jag tror dock ej, om den uppfattningen är riktig, att de komma att nedgå i proportion till nedsättningen af tullsatsen, eller att den minskade inkomsten just skall blifva de 2,058,000 kronor, hvartill dessa siffror gifva anledning.

Nedsättning i tullen å kaffe och kaffesurrogat.
(Forts.)

Beträffande önskvärdheten att få ett lägre pris på kaffet, vill jag anföra, att ej nog med, att de mindre bemedlade skaffa sig sämre slag af kaffe, de använda det också på ett sätt, som strider både emot den goda smakens och helsolärans kraf. De bereda nemligen af sparsamhetsskäl sitt kaffe så att det är rent af miserabelt, koka det, för att använda ett kökstekniskt uttryck "på sumpen" och få på det sättet, sedan de fina etheriska oljorna bortgått, kvar endast det beska *extraktivämnet*. Derför tror jag att kan kaffet erhållas till ett billigare pris, så bör också i förening härmed den stigande upplysningen åstadkomma en förbättring i beredandet deraf. Visserligen är jag ej läkare, men jag föreställer mig, att det är just detta extraktivämne, som inverkar så menligt på helsan. Dock är detta blott ett antagande.

Beträffande kaffetullens betydelse i systemet, så vill jag erinra derom, att när Nordamerika år 1832 öfvergick till rent protektions-system, ströks helt och hållet tullen på kaffe och té; den förra utgjorde 5 cents och den senare 20 cents per skålpund. Derafter blefvo dessa ämnen tillgängliga äfven för det fattigaste hem, och deraf tror jag ej att någon skada skedde.

Jag anser derför att, när Riksdagen nu höjt tullsatsen på många andra artiklar, man bör försöka genomföra nedsättningar i tullarna på konsumtionsartiklar, dervid också bör ihågkommas, att den principen förut uttalats af svenska Riksdagen, att när statsregleringen sådant fordrade, borde man höja tullsatserna på kassaartiklarne och när statens tillgångar det medgäfve, borde de sänkas. Sålunda höjdes de 1867, sänktes 1871, höjdes 1879, och jag erinrar mig, att i Andra Kammaren talades emot förhöjningen, derför att tullsatserna sedan skulle vara svåra att nedbringa igen. År 1884 föreslog Kongl. Maj:t nedsättning, men då svarade Riksdagen: *nej*. Nu är tillfälle att sänka tullen å kaffe, och derför önskar jag äfven att så måtte ske.

Visserligen kan man uppställa någon annan siffra, än den utskottet föreslagit, och jag har ingenting deremot, men helst tager jag utskottets.

Herr Forssell, Hans: Under vanliga och normala förhållanden skulle jag visst icke vara med om hvarken att nedsätta eller borttaga kaffetullen, emedan densamma är en mycket god skatt både ur finansiell och ur social synpunkt. Den har denna egenskap gemensam med de flesta af våra hittillsvarande kassaartiklar. Den är nemligen lagd på ett njutningsmedel, som är umbrella, men mycket allmänt njutes; den gifver en god inkomst, som kan

Nedsättning i
tullen å kaffe
och kaffesurrogat.
(Forts.)

uttagas, utan att såra berättigade intressen. Derför har den ock hittills väl försvarat sin plats i det svenska skattesystemet.

Men, mine herrar, förhållandena äro icke normala eller, rättare sagdt, en ny norm har nu tillskapats för det svenska beskattningsväsendet. Förut ansåg man det vara ett kraf på vår ädelsinnighet, vår rättsinnighet och vår klokhet att, när vi uttaga en skatt som icke märktes, den skulle läggas på umbärliga njutningsmedel; nu äro beskattningsgrundsatserna härutinnan vända upp och ned, och — det är icke värdt att fördölja sanningen — de äro upp- och nedvända antagligen för ganska lång tid. Nu anser man det vara riktigare att lägga den skatt, som icke märkes, just på de oundgängligaste lifsförnödenheterna. Jag anser det då vara vår, de besegrades, skyldighet gentemot den beskattade allmänheten att rätta oss efter denna nya norm. Det går icke an att taga med båda händerna; det kan icke försvaras att lägga skatt både på lifsmedlen och på de umbärliga njutningsmedlen. Det är nödvändigt att taga bort allt det, som möjligen kan undvaras af skatt, och det gifves i detta ögonblick ingen annan utväg än att aflyfta, taga bort den skatt, som är lagd på njutningsmedlen.

Den enda invändning, som skulle kunna göras mot en åtgärd sådan, som den föreslagna, är, såsom några ledamöter velat framhålla, farhågan för att nedsättningen i kaffetullen icke skulle stå väl tillsammans med statens finansiella kraf. Med all skyldig aktning för de utmärkta insigter, som här från denna plats dikterat ett sådant förklarande, tillåter jag mig dock bestrida detta påstående.

Det är sagdt af några ledamöter, att man icke lätt kan beräkna de finansiella resultaten af de nu pålagda tullarna. Deremot vill jag säga att det icke är svårare att beräkna verkningarne af dessa tullsatser än af tullsatser i allmänhet, ty de nya tullarne äro lagda på förnödenhetsvaror, som icke kunna undvaras och hvilkas konsumtion troligen icke i någon väsentlig mån kommer vid inkränkas. De nya tullsatserna äro ännu icke alls prohibitiva, de uppgå till 10, 15 å 25 procent af värdet. Jag kan således icke vid min beräkning utgå från den förutsättning att någon betydlig minskning inträder i den hittillsvarande importen. Jag tillät mig för några veckor sedan att från denna plats påstå, att de nya tullarne skulle komma att bringa statskassan minst sex och troligen tio millioner kronor. Jag hade då i min beräkning upptagit såväl de närmast ifrågasatta spanmålstullarne, som de tullar, hvilka skulle komma att föreslås såsom hörande till systemet. Nu sedan systemet nått sin fullbordan, sedan tullsatser på fläsk och jern äro beslutade och tullar på plommon, potatis, smör och risgryn med all sannolikhet komma att beslutas, och sedan dessutom den betydliga förhöjningen i bränvinsskatten tillkommit, vågar jag med ännu större tillförsigt fasthålla detta påstående, trygt öfverlemnande åt framtiden att bekräfta detsamma. En hvar af kammarens ledamöter som behagar göra en noggrann uträkning, enligt kommerskollegii berättelser, öfver införseln af de olika artiklar, som här äro i fråga, skall kunna bedöma, huruvida det är öfverdrifvet

sangviniskt att numera uppskatta förhöjningen i statsverkets inkomster till omkring 10 millioner.

Nyss har en talare framhållit att statsregleringen för år 1889 skulle redan förete ett deficit på 5,800,000 kronor, hvilket skulle uppgå till 7,800,000 kronor, om den föreslagna nedsättningen i kaffetullen medgäfvos. Han upptog dervid som brist dels de 2,664,000 kronor, som utgjorde fordran från år 1886 för ogulden bränvinstillverkningskatt och som han, såsom rätt var, ville lägga på skatterna i stället för på statsverkets grundfond, dels de 900,000 kronor, som föreslagits till ökande af förslagsanslag, och dels de 2,000,000, hvilka såsom tillgång försvunnit, då Riksdagen nu afslagit Kongl. Maj:ts proposition om bankovinstens användande. Jag skulle acceptera dessa siffror, men måste svara, att vi hafva fullt tillräcklig motvigt mot dessa 5,800,000 eller 7,800,000 kronors deficit i de redan beslutade tullarne, ja, mer än tillräcklig.

Men dessutom bör man komma ihåg, att en stor del af den beräknade bristen, 2,664,000 kronor, är en brist endast för ett år. Det är den brist, som skall fyllas i statsverkets grundfond, och som således icke kommer åter 1890 och derefter. Således, äfven om jag håller mig till denna ganska högt tilltagna bristberäkning, hafva vi mer än nog af de redan pålagda tullsatserna, som väl icke under de närmaste följande åren komma att afskaffas. Här förestår således ett verkligt öfverflöd i statskassan.

Man må för öfrigt hysa hvilken tanke som helst om lämpligheten eller olämpligheten af öfverflöd i statskassan, om frestelserna eller fördelarne deraf, men man kan icke möta en fordran på skattenedsättning, der en sådan är möjlig, med det påståendet att statens behof fordrar skattens bibehållande. Det är med hänsyn härtill, som jag tillåter mig instämma med bevillningsutskottet i denna punkt.

Herr Lithander: Då jag reserverat mig mot förslaget i denna punkt, har jag icke kunnat underlåta att begära ordet, men jag skall blott för ett ögonblick uppehålla herrarne, då diskussionen redan varit så långvarig.

Jag har varit ense med utskottet derutinnan, att en betydlig nedsättning i kaffetullen borde göras, men jag har å andra sidan såsom en betydlig nedsättning betraktat en minskning med 10 öre i den nuvarande tullen, hvarigenom således tullen på kaffe skulle bestämmas till 16 öre per kilogram och tullen å kaffesurrogat till 25 öre.

Att gå längre förefaller mig både obehöfligt och obetänksamt.

Jag skall icke upprepa de många skäl, som blifvit anförda för min mening, utan vill inskränka mig till att anhålla om bifall till min reservation d. v. s. att tullen å kaffe måtte nedsättas till 16 öre och tullen å kaffesurrogat till 25 öre, allt för 1 kilogram.

Herr Adelsköld: Klockan är nu snart fyra, och jag ber kammaren så mycket om ursäkt därför att jag uppträder i denna sena middagstimme, men jag kan icke underlåta att yttra några

*Nedsättning i
tullen å kaffe
och kaffesurro-
gat.*
(Forts.)

*Nedsättning i
tullen å kaffe
och kaffesurro-
gat.
(Forts.)*

ord med anledning af det uttalande, som fälts af den ärade motståndare, som under tulldebatten tagit fasta på talarestolen. Han sade, att jag icke kände till huru det gick till i bevillningsutskottet. Detta var just hvad jag yttrade förra gången jag hade ordet. Jag har endast dömt efter resultaten af utskottets arbete, och då dessa resultat varit sådana, att gagnet af åtskilliga förslag, som utskottet framställt för att skydda våra näringar, blifvit af deras målsmän bestridda, och desse anhållit om skydd mot skyddet, tog jag mig deri anledning påstå, och jag är fortfarande af samma åsigt, att bevillningsutskottets förslag äro minst sagdt egendomliga, och i många fall hänsynslösa.

Vidare yttrade han, att en läkare sagt honom, att en god kopp kaffe, mätligt ofta brukad, kan vara mycket nyttigt. Jag har icke bestridt detta och för öfrigt icke alls talat om en god kopp kaffe, utan endast om det billiga och dåliga och helsan förderfvande kaffe, som drickes af de mindre bemedlade klasserna, till hvilkas välfärd utskottet velat nedsätta kaffetullen.

Vidare påstod han, att det var tullstyrelsens skuld, om dåligt kaffe infördes i landet. Så vidt jag vet, har dock tullstyrelsen icke något åliggande att kontrollera beskaffenheten af de varor, som införas i landet, utan endast att tullbehandla allt som inkommer, i enlighet med tulltaxan, lemmande åt den enskilde att på egen bekostnad undersöka om kvaliteten är god eller dålig. Tullstyrelsen lär väl således icke hafva något att skaffa med den saken och kan icke göra något åt att varans beskaffenhet blir bättre.

Ett annat yttrande, som han fälde var, att lifsmedlen verkli- gen fördyrades genom de tullar, som blifvit pålagda. Detta var ett erkännande från hans håll, som man bör taga fasta på, ty det är just hvad våra motståndare alltid bestridt, att prisen på lifs-förnödenheterna skulle genom tullarne ökas.

Äfvenledes talade han om en motion, som jag nyligen väckt, men detta är en fråga, som icke egentligen hör hit, och då motionen ännu icke blifvit behandlad af statsutskottet, är det för tidigt att tala om den saken. En hvar, som emellertid vill med någon uppmärksamhet genomläsa denna motion, skall finna att, om jag också i debatten rörande tullfrågan måste, till följd af min ståndpunkt, opponera mig mot de flesta af de föreslagna tullsatserna, jag dock, på grund af min kännedom om riksdagsmajoritetens tänkesätt, på förhand kunde anse protektionismens seger i voteringen såsom säker. Dertill behöfdes ingen spådomskonst. Det var med anledning häraf jag skref min motion i afsigt att af de faktiska förhållanden, som antagligen skulle komma att inträda, göra det bästa möjliga.

Jag har sålunda föreslagit, att sjöfarten, som blifvit mest lidande på tullarne, likasom vår fiskarebefolkning, hvilken äfven lidit af dem, skulle få någon ersättning för de förluster tullarna för dessa industrier och dess idkare ovilkorligen måste medföra, med ett ord, framhållit vigten af att understödja de näringar, som genom det nya tullsystemet, skulle blifva lidande, samt lemna den arbetande klassen ersättning för ökade lefnadskostnader genom

ålderdomsförsäkring. Detta är principen i min motion. Jag har deremot icke yrkat, att något beslut skulle nu fattas om understöd för dessa näringar eller om ålderdomsförsäkringar, ty detta är beroende af en vidare utredning, utan jag har endast föreslagit, att de medel, som komma att inflyta genom tullarne tillsvidare skola användas till afbetalning på utländsk skuld, och detta föreställer jag mig vara en sak, som hvar och en kan vara med om. Detta är innebörden af min motion och jag hoppas, att de ärade herrarne i statsutskottet skola lemna den all den uppmärksamhet den förtjenar.

Nedsättning i tullen å kaffe och kaffesurrogat.
(Forts.)

Slutligen ber jag få nämna, att jag icke yrkat afslag på utskottets förslag rörande nedsättning i kaffetullen derför, att jag icke vill vara med om någon skattenedsättning. Tvärtom önskar jag af hela mitt hjerta, att någon ersättning måtte beredas de mindre bemedlade klasserna för den förhöjning i deras lefnadskostnader, som uppkommer genom de nya lifsmedelstullarne. Anledningen, hvarför jag yrkat afslag, har varit den, att jag ansett, att den nu föreslagna skattenedsättningen icke går i den riktning, som är för nationen mest välgörande. Deremot skulle jag, i stället för nedsättningen i kaffetullen, vilja, när den frågan förekommer, vara med om att helt och hållet afskaffa tullen på lysoljor. Det är en vara, som nyttjas af alla klasser och hvaraf alla hafva stort behof under våra långa mörka vintrar. Kaffe och andra njutningsmedel hafva vi nog af, men icke så af upplysning, hvaraf vi icke kunna få för mycket, och jag kommer derför, när tid blifver, att yrka borttagandet af all tull på lysolja.

Till sist får jag bedja om kammarens öfverseende derför att jag så länge upptagit tiden. Denna långa öfverläggning har måhända till en del uppkommit till följd af mitt uppträdande i början af kaffetullfrågan. Jag kan endast uttala den förhoppningen att middagen med en kopp *godt* kaffe och "avec" skall smaka herrarne så mycket bättre.

Jag fortfar i mitt yrkande om afslag.

Friherre Klinckowström: Jag tror, att jag är den ende, som föreslagit den ändringen i utskottets förslag, att kaffetullen måtte bestämmas till 16 öre per kilogram i stället för 12 öre. Jag afstår derför från mitt förslag och förenar mig i stället med herr Lithander.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr grefven och talmannen, att i afseende på nu förevarande punkt återstode följande yrkanden: 1:o bifall till hvad utskottet deri hemställt; 2:o af friherre *Barnekow*, bifall till utskottets hemställan med den ändring, att deri föreslagna tullsatser 12 öre och 35 öre utbyttes, den förra mot 20 öre och den senare mot 30 öre; 3:o af herr *Lithander*, lika med friherre *Barnekow*, endast med den skilnad, att ifrågavarande tullsatser skulle bestämmas till 16 resp. 25 öre; och 4:o afslag å utskottets ifrågavarande hemställan.

Nedsättning i
tullen å kaffe
och kaffesurrogat.

Härefter gjorde herr grefven och talmannen propositioner enligt dessa yrkanden samt förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Anderson, Albert*, begärde votering, i anledning hvaraf och sedan till kontraposition dervid antagits afslag å utskottets hemställan, uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller 78 punkten i bevillningsutskottets betänkande n:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås punkten.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—67;

Nej—38.

Den fortsatta behandlingen af föreliggande betänkande uppsköts till nästa sammanträde.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Falk, Helmer*, under fjorton dagar från den 25 i denna månad.

Kammaren åtskildes kl. 3,32 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.